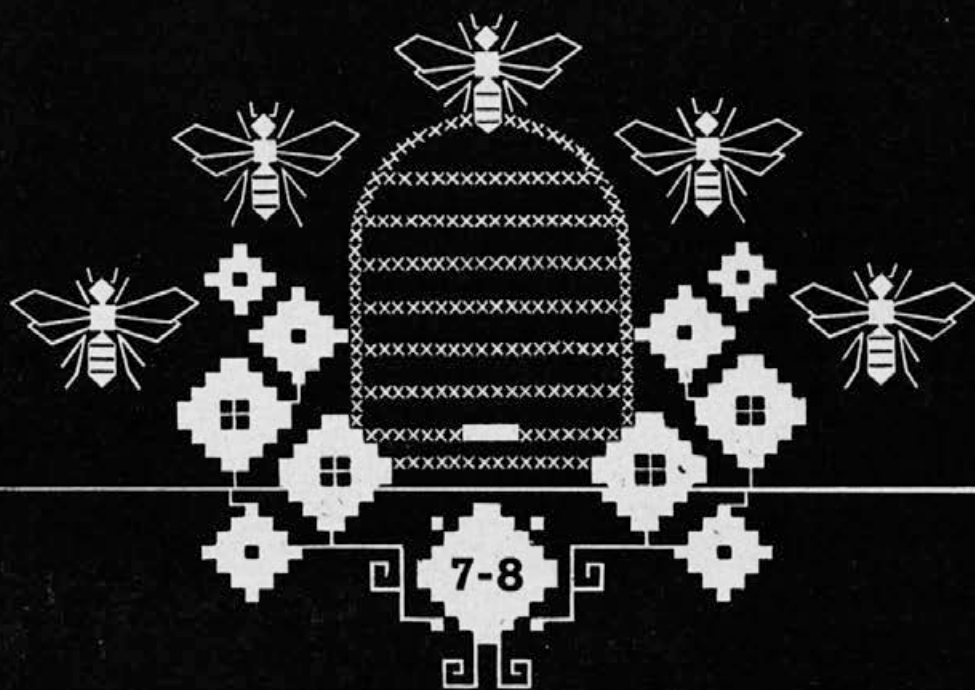

1954

SLOVENSKI
ČEBELAR

VSEBINA

Ob Dnevu vstaje	161
Peter Močnik: Plin naj poveča donos medu!	162
J. Janžekovič: Z naftalinom nad uši	165
France Vadnal: S pota po Franciji	169
Franc Cvetko: Paša na jesenski resi	171
Leopold Debevec: Eksotična lepotečna drevesa	173
Abrez: Tri matice v eni čebelji družini	179
Peter Močnik: Kako obhodi trot matico	180
Josip Pirnat: O čebeljih pikih	184
V. R.: Coltesove dalije	187
Jože Stabej: Stari zapisi o čebelah in čebelarstvu	188

OPAZOVALNICE:

Poročilo za maj in junij	192
------------------------------------	-----

POSVETOVALNICA:

Odgovori k 2., 8., 11., 12. in 13. vprašanju. — Vprašanja: Enooka čebela. Pozna svatba. Bolna matica	194
--	-----

MALI KRUHEK:

Najnovejše iz veterinarske literature. Kolesarska zračna tlačilka. Premično dno. Se o satnicah iz umetne smole. Se ena priprava za vtiranje žice v satnice. Ogromno gnezdo sršenov. Skrbinec na Ljubljanskem barju. Mravlje. Ako ni čebel- larja zraven. Za one, ki vse znajo	196
--	-----

NASA ORGANIZACIJA:

Poročilo o III. rednem občnem zboru ZCDS (Nadaljevanje)	200
--	-----

NA OVITKU:

Občni zbor Čebelarskega društva za Maribor
in okolico. Čebele in celjska povodenj. Mali
oglas.

List izhaja v začetku vsakega meseca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev«
v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska Triglavsko tiskarna v Ljubljani. Odgo-
vorni urednik Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 300 din, za nečlane in ino-
zemstvo 450 din. Posamezna številka stane 45 din. Številka čekovnega računa pri
Narodni banki v Ljubljani: 601-T-298.

Ob Dnevu vstaje

22. julija se je zbralo v Črnomlju na tisoče in tisoče ljudi iz vse Slovenije, da proslave desetletnico ustanovitve Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta. Naselja ob Kolpi so se odela s praznično obleko ter z odprtimi rokami sprejela številne goste in stare znance iz osvobodilne borbe. V isti dvorani, kjer je prvič zasedal prvi slovenski parlament, je bila spominska seja Ljudske skupščine LRS, ki so se je udeležili ljudski poslanci, preživeli člani SNOS ter predstavniki vsega našega javnega in kulturnega življenja. Uro kasneje je bilo v Žlebu veliko manifestacijsko zborovanje, na katerem je govoril o „Osnovnih načelih demokracije v mednarodni politiki in v naši družbeni skupnosti“ predsednik Izvršnega sveta tovariš Boris Kraigher. Po zborovanju je zavladelo na slavnostnem prostoru veselo razpoloženje. Zaigrala je godba, oglasili so se pevci. In Bela krajina s svojimi starinskimi gradovi, vinskimi goricami in tihoznimi gozdovi je zopet prisluhnila partizanski pesmi, ki je daleč na okrog oznanjala, kako trdno je zakoreninjen slovenski narod v svoji zemlji in s kako velikim ponosom zre v prihodnost, katere temelji so bili postavljeni prav tukaj pred desetimi leti.

PLIN NAJ POVEČA DONOS MEDU!

PETER MOCNIK

Po naključju mi je prišel v roke zbirni zvezek Archiva f. Bienenkunde za leto 1951, v katerem sem našel izvlečke iz nekaterih publikacij o čebelarstvu v raznih državah. Nas posebno zanimajo podatki iz publikacij, ki osvetljujejo na eni strani stanje čebelarstva v deželi dolarja, kjer se cedi med, na drugi strani pa kapitalistično gospodarski način čebelarjenja.

F. B. Paddock dokazuje v svojem »Priročniku za začetnike« (Manual for beginners; Report State Apiarist for 1947 Iowa), kako velika dobrota so za Ameriko paketne čebele, ki jih je mogoče dobiti v državah: Kalifornija, Texas, Louisiana, Mississippi, Alamba, Florida in Georgija. So čebelarji, ki se peljejo s svojim avtomobilom v eno izmed teh držav, tam pomagajo domačinom pri napravljanju rojev, jih naložijo na avto in se z njimi odpeljejo domov. Često se po več čebelarjev v velikem L. K. W. avtu odpravi na jug po čebele. Teža takih narejenih rojev je različna: 2, 3 ali 5 funtov,* kolikor močne družine pač kdo potrebuje. Kako jih je mogoče izkoristiti, nas pouči G. A. Polhemus v svoji publikaciji »Prvo leto s paketnimi čebelami« (First year with package bees; Report State Apiarist Iowa for 1929). Kot začetnik je kupil 50 Langstrotovih panjev na 10 okvirov (s ploščem in 3 nastavki) s pripadajočim dnom in dvojnimi pokrovi. $50 \times 400 = 2000$ satnic, žico, posodo za med, točilo ter nekaj potrebnega čebelarskega orodja. Panje je iz kupljenih delov sestavil sam; tudi okvire je zbil sam.

Spomladi si je nabavil 50 narejenih rojev (paketnih čebel), težkih po 3 funte, jih dal na satnice in jih dobro nakrmil s sladkornim sirupom (na panj 2 čebra po 10 funtov). Štiri matice so med potjo umrle, nadomestil jih je s kupljenimi. Konec julija je bilo vseh 2000 satnic dodelanih v sate, v njih pa je bilo vse polno zalege in medu. Medili sta orjaška medena detelja in lucerna. Pri zaostalih družinah je zvalil čebele v nastavke z medenimi sati, ki jih je bil odvzel drugim. Sate je moral večkrat iztočiti. Kot začetnik je imel v prvem letu polne roke dela, da je spravil bogat pridelek, saj nebotičnika za shrambo ni mogel zgraditi. Lepo mlado satje je dalo med v satju. Žico, ki je bila vdolana v sate, so električno segreti in vročo izvlekli.

* Funt = 0,4536 kg.

Pridelek od 150 funtov čebel: 10.000 funtov medu (200 funtov na panj) poleg izdelanih satnic.

Jeseni je odvezel panjem matice. Ko se je vsa zalega poglela, je čebele s plinom zadušil. Ostalo mu je okrog 10.000 funtov medu, to se pravi, ves med, ki bi ga drugače čebele porabile čez zimo; kupil ni niti grama sladkorja. Izdatkov za čebelnjak ni imel. Lepe, z medom, žlasti pa z obnožino napolnjene sate je shranil kot rezervo za prihodnje leto. Tako se je izognil vsemu delu in riziku, ki ga terja zazimovanje. Najboljše matice je poslal na jug svojemu dobavitelju rojev, ki mu je vzredil od njih nov čebelji zarod. Konec aprila prihodnjega leta je že imel mlade matice s čebelami na mestu. Kmalu je povečal pridelek od 200 na 500 funtov na panj.

Kako sedaj čebelari, zvemo iz njegovega članka »Čudovita medena letina« (A wonderful honey crop: BeeWorld 20). Vsako leto kupi 33 po tri funte ter 20 po dva funta težkih narejenih rojev (paketnih čebel) z nepreizkušeni maticami, poleg tega pa še 3 plemenite matice. Zabožčke s prispelimi čebelami postavijo njegovi pomočniki v panje šele po sončnem zahodu; prej jih krmijo v zatemnjenem prostoru s toplim sirupom, ki ga mažejo tudi s čopičem na mreže. Drugi dan izpuste matice, zabožčke, v katerih so bile čebele, odstranijo, nato pa puste družine 8 dni pri miru.

Ko so roji v panjih, jih krmijo povečini le na prostem. Poleg običajnega napajališča je pripravljeno še drugo korito, ki ga napolnijo z raztopino medu in vode v razmerju 2 : 1. Vanj dajo lesno volno, da čebele ne potonejo. Ker so družine po moči in marljivosti kolikor toliko izenačene in ker so skoraj brez medenih zalog, je ropanje le malenkostno. Zanimivo je, da tak način pitanja zaleganje zelo pospešuje. Seveda opravijo pri tem svoje tudi obnožinski sati iz prejšnjih let, ki jih je v panjih dovolj, medtem ko je medenih bolj malo. Polagoma zamenja medeno korito — paša, saj so bile čebele za čas, ko se ta odpre, naročene.

Čez 3 ali 4 tedne že lahko naveznejo na panje prve nastavke (s praznimi sati). Od tedaj naprej dobe družine vsak teden po en nov nastavek, med njimi tudi take s samimi satnicami (skupno 80 kosov). Satnice čebele hitro dogradijo, ker postavijo nastavek z njimi med druge nastavke, ki so bili že prej dodani. Vsak teden pregledajo družine in opazujejo matice, kako zalegajo. Ko je naveznjen peti nastavek, ne pregledujejo več do prvega točenja. Pri pregledovanju posebno pazijo, če se ni morda v kakem panju pojavila gniloba čebelje

zalege. Nепrestano opazujejo družine pri žrelu. Ob dobri paši razširijo žrela. Kadar je vročina, dajo nad plodišča prazne nastavke.

Za primer navaja Polhemus uspeh, ki ga je dosegel v letu 1938. V kratkih potezah bi ga predočili takole:

Dne 23. aprila 1938 je dobil od T. W. Burlesona in sina, Waxahochie (država Texas), čebele z maticami, vzrejenimi od 10 najboljših matic, ki jih je bil septembra 1937 odvezel svojim panjem in jih poslal dobavitelju narejenih rojev.

20. junija prvo točenje — 190 funtov na panj — med bele detelje. Proti koncu avgusta slabo vreme. Sredi septembra drugo točenje v času do 15. oktobra — 74 funtov na panj.

Že 20. septembra je odvezel panjem vse matice, 10 najboljših pa poslal dobavitelju na jug; ostale je uničil. Nekatere družine so nastavile matičnike, ki pa jih je podrl, da bi se do 15. oktobra izlegla vsa zalega. Ta dan je zamoril čebele s cianom. Mrtve čebele je uporabil kot gnojilo.

Skupni pridelek: 21.000 pudov = 9525,6 kg od 50 panjev, torej na panj 420 pudov = 180,51 kg.

Ko bi vsega tega ne objavila znanstvena revija, bi lahko imeli poročilo za »ameriško raco«. Za naše pojme je nerazumljiva suha preračunljivost ameriških velečebelarjev. Ko so čebele nabrale zalogo za zimo, jih preprosto s plinom zaduše, kakor pač zakoljemo spitanega prašiča. Pravemu čebelarju se tak način čebelarjenja upira. Mogoč je samo v Ameriki, kjer prvotno čebel ni bilo in kamor so jih uvozili od drugod. Nehote se sprašuješ, ali je to res napredek v čebelarstvu. Medtem ko vidimo pri nas napredek v opuščanju žveplanja čebel, gre razvoj v Ameriki obratno pot. Ta pot je vsekakor zanimiva, toda neusmiljena brezobzirnost in pohlep po velikem dobičku močno zatemnjujeta pogumno podjetnost.

Marsikom bo sedaj razumljivo, zakaj se čebelarjenje s paketnimi čebelami v Evropi ni uveljavilo, kljub temu da bi jih lahko prav tako kakor v Ameriki dobivali z juga. Najbrž bi se čebelarjenje s paketnimi čebelami brez njih vsakoletnega uničevanja sploh ne splačalo. Proti takemu uničevanju pa govori tudi dejstvo, da preživijo zimo brez spremstva drugih članov le matice čmrljev, os in sršenov, medtem ko prezimujejo čebelje matice že od nekdanj skupaj s svojo družino. Uničevanje čebel z žveplom ali plinom je torej protinaravno in utemeljeno edinole z brezmejno dobičkaželjnostjo.

Z NAFTALINOM NAD UŠI

J. JANZEKOVIC

Lani sem kupil od treh različnih ljubljanskih čebelarjev tri čebelje družine, dva žnideršiča in en panj na šest satov. Vse tri družine so bile ušive. Ker čebelja uš ali krpelj (*braula caeca*) ni posebno nevaren škodljivec, se sprva za to nadlogo nisem zmenil, upajoč, da se bodo močne družine, ki so imele mlade matice, same očistile golazni. Ko sem pa opazil, da je matica v zelenem žnideršiču, ki je bil najbolj ušiv, vedno manj zalegala in da je panj, ki je bil prej najmočnejši, zaostal za drugim, sem začel razmišljati, kako bi pregnal uši.

Najprej sem poskusil s tobakovim dimom. Ujel sem matico in jo zaprl v matičnico. Za prvi dim se uši še zmenile niso. Po tretjem, četrtem so se vznemirile. S hrbta in oprsja so se razlezele po vsej matici, se spuščale po njenih nogah, zbežale na stene matičnice in začele odpadati. Ko je bila cigareta pokajena, ni bilo nobene več na matici. Naštel sem dvanajst odpadlih uši. Spustil sem matico, ki je zaradi dima divje begala po matičnici, v panj in takoj jo je popadla čebela. Matica se ji je iztrgala in izginila v gneči. Prav tako sem napravil z matico v šestساتarju. S te je odpadlo šest uši. Ko sem matico in eno čebelo, ki je bila z njo v matičnici, spustil na sat, je čebelo popadel silen krč, da se je zvila kot mrtva. Toda čez nekaj trenutkov se je dvignila in izginila med drugimi. Tobačni strup ji je torej škodoval. Tudi matica je bila od dima vsa zbegana. Zarila se je v ozko celico ob satnikovi letvici tako globoko, da sem bil prepričan, da ne bo mogla več ven. Poslal sem nekoga po nož, da bi ji razširil izhod, toda čez nekaj časa je spretno ritenski šinila iz nepravilne celice in mi ušla izpred oči. Dvakrat sem natančno pregledal vse sate, pa je nisem mogel nikjer najti. Naslednjega dne je bila zopet mirna in se je na zaleženem satu kretala, kot bi se nič ne zgodilo.

S tobakovim dimom nisem bil zadovoljen, ker ni brez nevarnosti za matico, zlasti pa, ker očisti samo matico, ne pa tudi čebel. Seveda bi mogel podkaditi ves panj, kakor nekateri priporočajo, toda jaz sem iskal drugo sredstvo. Brskal sem po knjigah, domačih in tujih, in se slednjič odločil za naftalin, ki ga večina najbolj priporoča. Toda kako naj ga uporabim? Najnatančnejše navodilo sem našel v Riharjevi brošuri »Bolezni in škodljivci čebel.« Tole pravi pisec: »Najnavadnejše zatiralno sredstvo je naftalin. Na dveh do treh družinah prekusimo, kolikšna količina tega sredstva bo zadovoljivo učinkovala.

5 do 10 ali 15 do 20 g naftalina potresemo zvečer širom po papirju ali kartonu in ga porinemo pod sate na dnu panja. Naftalin omami uši, da popadajo na papir. Zjutraj papir potegnemo iz panja in uši uničimo. S tisto množino naftalina, ki se je izkazala za najučinkovitejšo, zatiramo uši v vseh panjih zaporedoma tri noči. V poletnem času jemljemo manjše količine naftalina (5 do 7 g) kot spomladi in jeseni. Čez 10 dni uničevanje ponovimo. S tem postopkom se znebijo matica in čebele vseh uši.« (str. 85)

Ko človek prvič bere to navodilo, se mu zdi povsem jasno, ko bi ga pa naj uporabil, trči na mnoga vprašanja: ali naftalin uničuje samo krplje, ali je nevaren tudi čebelam? Ali so navedene količine preizkušene prav za naš panj ali za panje druge mere? Spomladi in jeseni so medišča zaprta, žnideršič je s tem polovico manjši, zakaj je treba takrat vzeti večjo količino? Ali morda zato, ker bi sicer poleti škodoval zalegi, ki je jeseni ni, ali pa zato, ker je poleti topleje in naftalin hitreje izhlapeva? Prav to vprašanje je bilo zame važno, ker so bili jesenski dnevi, ko sem nameraval poskusiti z naftalinom odpraviti uši, nenavadno topli, saj je bilo v zgodnjih dopoldanskih urah do 16° C. Dalje, kaj se to pravi: »količina, ki bo zadovoljivo učinkovala«? Če bi imel uši v panju preštete, tedaj bi vedel, kolik odstotek jih je uničenih, jaz pa nisem imel pojma, ali jih je nekaj desetin ali nekaj stotin. — Ta vprašanja niso mišljena kot očitek Riharju. Narobe! Drugi avtorji so še vse bolj nejasni, da ne veš, ali bi zadostovalo nekaj luskin naftalina, ali ga je treba potresti na debelo?

Najprej sem poskusil pri šestsatarju. Nisem maral vzeti največje navedene količine, pa tudi najmanjše ne, da bi ne vznemirjal čebel zaman. Tako sem mu 5. oktobra zvečer nasul na lepenko 7 g naftalina, ga enakomerno raztresel po vsej površini ter zaprl v panj. Žrelo je ostalo odprto. Sedem gramov naftalina je kar precej; lepenka je bila vsa pobeljena. Zaskrbelo me je. Kaj, če se mi marljiva družina, ki je bila v veselje meni in drugim obiskovalcem vrta, čez noč zaduši? Ko se je zjutraj zasvitalo, sem bil že pri panju. Oddahnil sem se! Čebele so še žive, saj izletavajo. Toda izletavanje je bilo nekam čudno, burno. To ni navaden, miren polet na pašo. Tudi prezgodaj je še. Druga jutra je bilo mnogo pozneje vse mirno. Odprem zadaj: satniki so črni čebel kakor vedno. Izvlečem lepenko in naštejem na njej 15 uši. Tudi nekaj čebelic je podleglo. Poskus se je posrečil. Naftalinu se ni prav nič poznalo, da ga je kaj izhlapelo, vendar sem ga stresel z lepenke in ponovil zvečer zdravljenje z novim. Ker sem

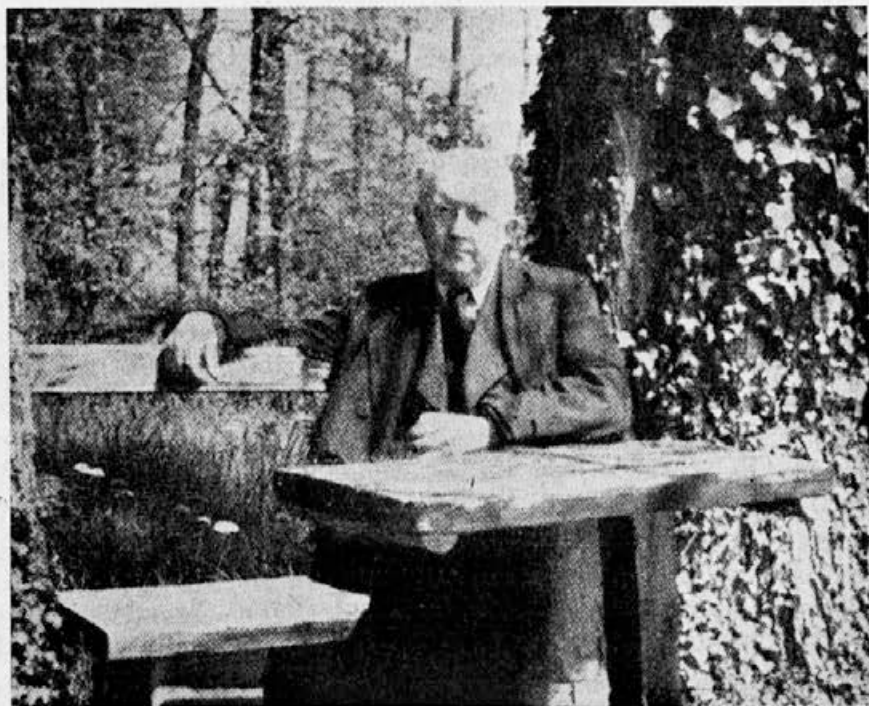
bil z uspehom zadovoljen, sem naslednji večer začel preganjati uši tudi pri obeh žnideršičih. Medišči sta imela oba že zaprti in pokriti. na žični mreži na okencih v vališčih je bil časopisni papir; kadar kaj razkužujemo, takrat nimamo navade obenem zračiti. Samo žreli sem pustil popolnoma odprti. Nasul sem vsakemu po 15 g naftalina. Drugo jutro sem naštel v šestsatarju še 5 uši, lepenki v obeh žnideršičih pa sta bili, kakor da je kdo po belem naftalinu posejal mak. V zelenem sem naštel čez 100, v rumenem čez 60 uši. Tudi mrtvih čebel je bilo skoraj toliko. Oba sta nekam nemirno izletavala. Čez dan je bilo pri vseh treh precej ruvanja na bradah; pritisnile so roparice. Zvečer sem dal šestsatarju tretji obrok, žnideršičema drugega. Pri šestsatarju sem našel zjutraj na lepenki samo še tri uši, pri zelenem žnideršiču kakih 60, pri rumenem okrog 50 in približno toliko mrtvih ali umirajočih čebel.

Popoldne sem sklenil natančno pregledati šestsatarja, da bi ugotovil, kako je preстал zdravljenje, ki naj bi se čez deset dni ponovilo. Prvi pogled v panj je bil razveseljiv, kakor je bil pred zdravljenjem in vsa tri jutra med zdravljenjem: po letvicah in med sati je bilo vse črno čebel. Tistih nekaj mrtvic, ki sem jih izlekel vsako jutro na lepenki, se torej krepkemu panjiču ni prav nič poznalo. Začnem vleči sat za satom iz panja. O, groza! Satje je prazno! Čebele, kolikor jih je, so vse ali čisto spredaj ali čisto zadaj, pač zato, ker je tam še največ svežega zraka. Sredina panja je povsem prazna. Kolikor sem mogel presoditi, je padlo precej nad polovico čebel. Tiste, ki so tako zgodaj in tako nemirno izletavale, se verjetno niso vračale: bile so zadete na smrt. Živalna družina je postala po teh treh nočeh slabič. Zožil sem ga na štiri sate, pa še ti so bili samo na sprednji polovici zasedeni. Ali bo ta peščica čebel mogla prezimiti? Na prostem gotovo ne. Ob prvem hujšem mrazu sem zanesel panj v klet. Ostal je pri življenju in danes, sredi aprila, ima zalego na treh satih. Obeta, da se bo razvil v dostojno družino. Če bi bil zdravljenje po desetih dneh v taki obliki ponovil, bi ga popolnoma uničil.

Po svojem odkritju v šestsatarju žnideršičema seveda nisem dal še tretjega obroka naftalina, ampak sem ju začel zračiti. Tudi ta dva sta izgubila precej čebel, vendar znatne škode ni bilo. Verjetno je bila prav tretja noč usodna, ker je bil panj že ves prepojen s plinom. A tudi dve noči sta bili dovolj, da so čebele še več dni po malem odmirale. Nekaj juter zapored sem izgrebel po 50 mrtvic iz vsakega. Tudi uši so še več dni odpadale. Ko sem panja čez kak teden pregledal, nisem našel ne na čebelah ne na maticah nobenega krpilja več.

In uspeh? Ali so se uši na pomlad zopet pojavile? Na žalost so se. V šestsatarju do danes nisem opazil še nobene, toda v zelenem žnideršiču sem že pri prvem pomladanskem pregledovanju naletel na matičnem hrbtu na odvratnega rjavega jahača. Odstranil sem ga s slamico, namočeno v med. Pri poznejših pregledovanjih sem našel pri obeh panjih uši na čebelah, vendar ne v večjem številu. Obral sem jih s pinceto.

Moj poskus ni bil popoln. Treba bi bilo zdravljenje ponoviti po desetih dneh, ko bi se polegla še jajčeca krpljev. Tudi ne vem, kako bi učinkovala manjša količina in kako bi naftalin prenesla čebelja zalega. Zato morem poglavju o zatiranju krpljev z naftalinom dodati en sam stavek: Naftalin je učinkovito sredstvo zoper čebelje uši, vendar je tudi čebelam nevaren.

Dr. Ludvik Armbruster, izdajatelj in urednik Archiva für Bienenkunde, ki ga Peter Močnik v svojih dveh člankih, objavljenih v tej številki Sl. Č., večkrat omenja. Pred vojno je ta znamenita čebelarska revija izhajala v zvezkih, po vojni pa se je spremenila v zbornik. Do sedaj je izšlo 30 letnikov.

S P O T A P O F R A N C I J I

FRANCE VADNAL

Ko sem lani obiskal Francijo, me je kot čebelarja predvsem zanimalo, v kakšnem stanju je tamkajšnje čebelarstvo. Opazujoč prirodo skozi okno vlaka, sem ves čas oprezal za čebelnjaki, toda vsaj takih, kakršne je videti pri nas, nisem zasledil vse od švicarske meje do Pariza. Seveda ni s tem rečeno, da jih ni kje v notranjosti dežele. Tudi kasneje, ko sem se mudil v dolini reke Loire, mi ni bila dana prilika, da bi se sestal s kakim čebelarjem. Ko sem hotel zvedeti, kje je kak čebelar, mi je bilo rečeno, da je možakar, ki ima okrog dvajset panjev, nekje daleč v hribih. Zato sem sam zase zaključil, da ta gospodarska panoga ni zajela ljudi v Franciji tako zelo, kot jih je pri nas.

Vsekakor pa so pokrajine, ki so v tem pogledu na višji stopnji, kajti čebelarstvo je v Franciji že dokaj staro. Saj imajo najstarejši časopis L'Apiculture, ki ga je leta 1856 ustanovil M. Hamet. V uredništvu tega lista naju je sprejel (mene in sina) starejši, zelo prijazen gospod, prof. Mamelie. Ko sva mu povedala, po kaj sva prišla, se je zelo razveselil, da se Jugoslovani zanimamo za francosko čebelarstvo. Pogovorili smo se o tem in onem. Na vprašanje, kakšne vrste matic gojijo v Franciji, je odvrnil, da italijanske in nemške. O kranjski čebeli ni vedel ničesar, pač pa se mu je nekaj sanjalo o banatski čebeli. To ni nič čudnega, saj nimajo nikakih prijateljskih stikov z Ljubljano, temveč samo z Zagrebom. Obljubil sem mu, da bom skušal te stike vzpostaviti, če ne drugače, pa vsaj tako, da bo naša Zveza pošljala svoj časopis v zameno za njihovega. Kakor sem mogel posneti iz nadaljnjega razgovora, prevladujejo v Franciji Dadantovi panji s svojo toplo stavbo. Postavljene imajo posamezno na prostem. Albertijev panj je bil profesorju neznan, vedel pa je povedati, da imajo panje z mrzlo stavbo v Švici. Ob slovesu nama je svetoval, naj bi si ogledala tudi čebelarski znanstveni zavod, ki je nekje v bližini Pariza.

Drugi dan sva se res napotila tja. Zavod ima nalogo raziskavati vse, kar se tiče čebel, zlasti pa posveča veliko skrb preprečevanju in zatiranju čebeljih bolezni. Na žalost je bil ravnatelj zavoda odsoten, vendar to ni motilo ostale nastavljenice, da bi ne ustregli najini radovednosti. Sprejeli so naju zelo prisrčno in nama po krajšem razgovoru razkazali praktična proučevanja na Dadantovih panjih, ki so bili razmeščeni po nekoliko vzvišeni terasi.

Eden od teh panjev je imel izletno žrelo ločeno od doletnega. Izletno žrelo so sestavljale tri steklene cevke, skozi katere so se mogle preriniti le posamezne čebele. V vsaki cevki je bila vzmet, na katero je morala pritisniti čebela, ko je hotela na prosto. Ta vzmet je odprla posodo, napolnjeno z vodo, in iz nje je kanila kapljica v posebno cev, ki je vodila v drugo posodo pod panjem. V tej posodi se je površina vode dvigala, z njo vred pa plavač, na katerega je bilo pritrjeno pisalo. Pisalo je delalo črto na stebričku, stoječem ob njem. Po dolžini tako narejene črte je mogoče izračunati ob koncu dneva število čebeljih izletov. Drugo žrelo je bilo zaprto z begalnico, skozi katero so mogle čebele samo v panj, nikakor pa ne iz panja.

Na terasi je bila veterница, ki je bila zvezana s pritličnim kontrolnim prostorom, in je beležila s posebno pripravo celodnevno gibanje zraka. Razumljivo je, da tu ni manjkalo tudi drugih meteoroloških priprav, kakor ombrometra, maksimalnega in minimalnega termometra, barometra itd. Najzanimivejše pa se mi je zdelo pridobivanje cvetnega prahu (peloda). Priprava za to je dosti enostavna. Preden pride čebela do satja, se mora prevleči skozi mrežico, ki posname cvetni prah z njenih golen. Ta pade v gibljivo koritce in se tamkaj zbira. Povedali so nama, da nabere vsaka družina letno brez škode za svoj razvoj 4—5 kg peloda. Pelod končno oddajo tovarni zdravil, kjer napravijo iz njega užitne preparate. Od teh dajejo otrokom dnevno po 1 žličko, kar zelo ugodno vpliva na razvoj njihovega organizma. Ugotovljeno je, da vsebuje pelod vitamin B. Letos bodo tako nabrali 8 ton peloda.

Taka priprava za zbiranje peloda ni nič posebnega. Lahko bi jo namestili tudi na sprednji strani AŽ-panja. Zbiralni predalček bi bilo treba obesiti na primerno izrezano deščico, ki zapira verando, pred žrelom pa napraviti poseben nastavek z mrežico za osmukavanje peloda s čebeljih nožic. Če bi postavili zbiralni predalček kar v verando, bi moralo biti žrelo nekoliko višje.

Ogledala sva si končno še laboratorij, v katerem raziskujejo čebele na raznih boleznih. Kakor povsod na svetu je tudi v Franciji usmerjena vsa borba proti trem najhujšim čebeljim boleznim: nosematozi, akariozi in kugi zalege. Zavod opravlja v tej borbi važno nalogo, kajti točna diagnoza je možna samo pod mikroskopom.

Ko se mi bo ponudila nova prilika za potovanje po Franciji, se spet kaj oglasim. Na splošno sem naletel v Franciji povsod na gostoljubje, kar vedo povedati tudi drugi ljudje, ki so se kdaj mudili tamkaj.

PAŠA NA JESENSKI RESI

FRANC CVETKO

Lani so čebelarji že konec zime ugibali, kam bodo peljali svoje čebele, da izkoristijo prvo izdatnejšo pomladansko pašo. To ugibanje se je zaradi lepega in toplega vremena v marcu in aprilu sprevrglo v prerokovanje o obilnih donosih, ki so jih posamezni čebelarji glede na svoje večletne izkušnje pričakovali med letom od posameznih paš. Največ medu bo dala hoja, so pravili, kajti vsi znaki kažejo, da mora letos zamediti. Med bo curkoma tekel raz dreves, so prišepetavali mlajšim in neizkušenim čebelarjem, samo pripraviti je treba pravočasno vse, da nas medenje ne bo našlo nepriljubljenih.

Jaz in še trije tovariši smo zaradi neprimerne hrane, ki so jo imele čebele v plodiščih, morali prezimiti svoje družine v Brestovici na Krasu. Družine so se tankaj zgodaj in še precej dobro razvile. Zato smo jih 10. maja prepeljali v Volčjo Drago na akacijevu pašo. Akacija je lepo cvetela in tudi medila, dokler niso vsakodnevne nevihte in slana medenja prekinile.

Čebele smo od tam prepeljali na Dolenjsko v Gradac-Prizemelj, kjer se je pojavila mana na hrastovem drevju in lipi. Toda tudi na Dolenjskem nismo zaradi neprestanih nalivov ničesar opravili. Vrnili smo se s čebelami v Ljubljano in odtod smo šli z njimi v Iško vas na toliko poveličevano hojevo pašo. Prave paše na hoji pa ni bilo, saj je tehtnica v 14 dneh padla za 1,50 kg. Kamorkoli smo prišli, je medenje prenehalo, ali pa sploh medilo ni. Tako smo zajadrili v julij, a čebele niso dale še kanca medu, kljub temu da so bile dobro razvite. Edino upanje, ki nam je ostalo, je bila Lika. Povezali smo se s čebelarji in nečebelarji v Liki ter dobili od njih povoljna zagotovila o tamkajšnjem vremenu in bližajoči se paši na žepku. V Liki je bilo lani mnogo dežja. Zato smo bili mnenja, da bomo končno le prišli na zeleno vejo.

Dogovorili smo se, da odrinemo takoj v Liko, in sicer nekam v okolico Gospiča na materino dušico, ker je bilo za pašo na žepku še prezgodaj. Da se nam ne bi čebele med prevozom zadušile, smo jih na kolodvoru v Zagrebu zjutraj razložili in čez dan spustili. Zvečer, ko so se vrnile v panje, smo jih zaprli, panje zložili v vagone ter v nočnem času potovali naprej. Ko smo prišli na mesto, smo ugotovili, da smo s čebelami pravilno ravnali, ker nismo imeli nobenih mrtvic.

Paša na materini dušici ni bila izdatna, tem bolj pa je medila jesenska resa (*calluna vulgaris*), ki raste v zelo veliki množini okoli

Gospiča in še naprej proti Gračacu. Donos z rese je bil povprečno 1,20 do 1,50 kg dnevno.

Čebele so se pasle na jesenski resi skoraj dva mesca. Misel na žepak smo sčasoma opustili, ker je tako malo medil, da bi se prevoz na to pašo ne izplačal.

Večkrat sem slišal pripovedovati hrvaške čebelarje, da se med z jesenske rese ne da točiti, ali boljše povedano, da med ne gre iz satja pri točenju, pa če točilo še tako naglo vrtiš. Za zimsko prehrano čebel pa da je odličen. Nekateri so trdili, da bi ga spravili iz satja, če bi vsak tretji dan točili, dokler bi se v celicah še ne strdil. Vse take in podobne govornice so nam prihajale na ušesa, mi pa smo čakali, dokler ni bilo toliko medu v panjih, da se nam je zdelo točenje potrebno.

Prvo, kar smo ugotovili ob točenju, je bilo to, da se med sploh ni strdil v celicah, kot so nam nekateri obetali. Na večini satov ni bil pokrit, vendar ga kljub vsej prizadevnosti nismo mogli ganiti. Ni šel iz celic in ni šel. Satje se je lomilo in trgalo, med pa je ostal v satju. Le tu in tam je zletela kaka kapljica iz njega, tako da mi je dalo 20 panjev komaj 60 kg, medtem ko bi ga pri drugi sorti in pri istem donosu dobil najmanj 200 kg.

Ta med nam je v resnici belil glave, a se nismo premaknili z mrtve točke. Tovariš Joža je poskušal doma napraviti bolj tekočega celo s toploto. Zložil je medeno satje v omaro, v njo postavil električno pečico in segrel notranjost omare do 50° C. Kljub temu pa se ni dal točiti. Točenje tega medu je problem zase, ki ga bo treba na drobno raziskati. Jesenske rese je v Liki na pretek in skoraj vsako leto je bera na njej dokaj izdatna. Zato bi bilo res škoda, če bi tej zadevi ne prišli do dna.

Resin med je svetlorumene barve in precej vlečljiv, vendar ne toliko gost kakor hojev. Ima pa zelo dober okus in prijetno aromo.

Na takem medu je naša skupina zazimila svoje čebele. V plodiščih ga je bilo toliko, da ga kljub dolgi zimi niso mogle porabiti. Za razvoj družin mora biti odličen, kajti še nikoli, odkar čebelarim, nisem imel jeseni tako močnih družin kakor tokrat. Čebele so pri zazimljenju zasedale vseh 10 ulic, prostor pod okviri pa je bil tako zatrpan z njimi, da se od zadaj žrelo ni videlo. Tudi v mediščih jih je bilo še toliko, da bi lahko mesca oktobra izkoristil kakoršnokoli pašo, če bi se le kje odprla.

Kako so čebele prezimile na tem medu, bom poročal v posebnem članku. Sedaj naj povem samo toliko, da s prezimovanjem nisem bil zadovoljen.

EKSOTIČNA LEPOTIČNA DREVESA

LEOPOLD DEBEVEC

Čebelarji ne poznamo skrbi in težav, pa tudi ne stroškov, ki jih imajo drugi rejci domačih živali z nabavo in pripravljanjem krme za svoje varovance, ker si čebele svojo hrano same nabirajo po cvetju v svoji okolici, ne da bi se pri tem količkaj ozirale na lastninske pravice in druge pregrade, s katerimi je človek zavaroval svojo posest. Narava pa čebel ne zalaga vedno enakomerno, včasih jim postreže z bogatimi, še večkrat pa z dokaj skromnimi viri medečine. V takem primeru čebelje družine komaj pokrijejo lastne potrebe in za čebelarja ne preostane ničesar. Le v najslabšem primeru, ko so medeni viri popolnoma odpovedali, mora tudi čebelar priskočiti čebelam na pomoč s sladkorjem. Taki primeri se v novejši dobi, ko postaja bera za čebele pičlejša, pojavljajo vse češče, ker intenzivnejši način obdelovanja zemljišč čedalje temeljiteje odriva plevel in s tem tudi cvetje z naših travnikov, polj in gozdov. Problem, kako popolniti nastale vrzeli in izboljšati čebeljo pašo, postaja zato iz dneva v dan bolj pereč in ga ne bomo odpravili z golimi prepiri za razna pasišča. Če bomo hoteli čebelariti uspešno, bomo prej ali slej primorani, da poleg pojačanega prevažanja na razne paše tudi sami čim več prispevamo k uravnovešenju čebeljega »pašnega fonda«, kajti v slabih pašnih razmerah niti najmočnejše družine ne morejo delati čudežev in bodo ostali jalovi tudi vsi naši napor pri plemenski odbiri.

Nekatere čebelarske družine ali posamezni čebelarji so sicer glede tega že marsikaj napravili, vendar je zadovoljiv uspeh pričakovati le od velikopoteznejših akcij in če bodo vsi čebelarji in vse njihove organizacije posvetile temu vprašanju največjo in pa prvenstveno skrb. Čudežni časi pravljicne Indije Koromandije, ko so pečene piške ljudem kar same letele v usta, so že davno za nami. Velja le nespremenljivi zakon prirode: Kdor hoče žeti, mora tudi sejati!

Oglejmo si danes nekaj medovitih rastlin, okrasnih ali lepotičnih dreves, s katerimi bi v doglednem času lahko občutno izboljšali naše pašne razmere, zlasti če pri tem upoštevamo, da nudi drevje na enaki površini razmeroma več cvetja kot ostale rastline in da pripravnega, neizkoriščenega prostora nikjer ne manjka. Nekatera teh dreves so še posebno pomembna, ker cvetijo v juliju in zamašijo prav ono kritično brezpašno praznino, ki nastopi pri nas po prvi košnji travnikov.

Eno izmed tujih dreves, ki se je pri nas popolnoma udomačilo, je navadna robinija ali neprava akacija (*Robinia pseud-*

acacia L.), ki jo napačno imenujemo akacijo. Prava akacija je namreč doma v Franciji ter je za čebele brez pomena; njene cvetne cevke so tako dolge, da čebele ne dosežejo medecine. Robinija je dobila ime po pariškem vrtnarju Jeanu Robinu, ki je leta 1601 dobil prve rastline iz Virginije (ZDA). Dobrih sto let pozneje so prišle prve sadike v Nemčijo in Avstrijo. Drevesce, ki ga je leta 1710 posadil pruski minister Rüdiger v parku Britz pri Berlinu, se je razvilo v ogromno drevo, ki je usahnilo šele nekaj let pred zadnjo svetovno vojno; doseglo je premer debla 5 m in višino 24 m. Robinijo je spočetka širila fevdalna gospoda po svojih parkih kot posebnost, pozneje je k njenemu širjenju precej pripomogla vojaška uprava, ki jo je zasajala okoli svojih skladišč, smodnišnic in vežbališč.

Robinija uspeva v vsem zmernem pasu Evrope; najbolj ji godi v vinorodnih krajih, pri nas torej po Primorskem, Goriškem, v Slovenskih goricah in Prekmurju. Glede tal ni izbirčna, le premokra ne smejo biti; dobro se počuti tudi na kamnitih tleh ali celo v čistem pesku. Raste zelo naglo, mladike mladih dreves dosežejo 2—3 m; njen les je zelo trd, čvrst in trpežen, uporaben zlasti za kolje v vinogradih in v kolarski obrti. V zlo ji štejejo, da divja s koreninami in izrastki na vse strani, v bregovih zlasti navzdol in jo je težko držati v šahu, posebno če jo izsekavamo. Pravo mesto za robinijo so pobočja, ker z močnimi, globokimi koreninami dobro zavaruje in veže tla; zato je njena pomoč neprecenljive vrednosti pri utrjevanju nasipov in brežin. Njene korenine obenem rahljajo kamnita tla in nerodovitna zemljišča ter jih s kopičenjem dušika znatno izboljšujejo.

Natančnejši opis robinije je pravzaprav odveč, saj vsak pozna do 20 metrov visoko trnasto drevo z lihopernatimi listi in dolgimi visečimi grozdi močno po medu dišečih, belih, metuljastih cvetov. Njen list je sestavljen iz 9—21 jajčastih lističev in ima ob peclju po dva v trnja spremenjena prilistka. Robinija cvete do 10 dni v drugi polovici maja. Mamljivi vonj cvetja vabi žuželke na razkošno gostijo in roji čebel od zgodnjega jutra do poznega večera dokazujejo, da je robinija prvovrstno medovito in za čebeljo pašo nenavadno pomembno drevo. Dr. Goetze je dognal, da vsebuje 100 cvetov robinije okoli 120 mg sladkorja. Ob ugodni paši se čebele dolgo zadržujejo na posameznem cvetu; opazovali so, da se je čebela mudila in srkala medecino na cvetu po 60—75 sekund. Izkušnja je pokazala, da robinija najobilneje medi po toplih (nad 16° C) in vlažnih nočeh, če je tudi dan topel (med 18—22° C) in soparen; če raste na suhih, peščenih tleh, ki jih je poprej še dež namočil, utegne robinija pokazati, kaj zmore! Pri

hladnejšem in vetrovnem vremenu ne medi; nevihte ali suhi vroči vetrovi pa medenje takoj ustavijo.

Med je izredne kakovosti, zelo milega okusa ter svetle barve z lahnim zlatim odtenkom.

Plod robinije je kostanjevorjav, 5—10 cm dolg strok s 4—10 semeni. Pred setvijo moramo seme popariti z vrelo vodo; sejemo ga v aprilu v plitve jamice po 20 cm vsaksebi. Prva leta je treba mlade rastline varovati pred divjadjo in domačimi živalmi. Sadike dobimo tudi v gozdnih drevesnicah.

Poznamo več vrst robinij, ki pa so manj razširjene; tudi tako imenovana vedno cvetoča robinija (*R. semperflorens* Carr.) in novomehiška (*R. neomexicana* A. Gr.) z rožnordečimi cveti ne zaslužita naše pozornosti, ker so njuni redko sejani cveti za čebeljo pašo brez pomena.

Pavlovnija (*Paulownia imperialis*, Kaiserbaum) iz družine črnobin (*scrophulariaceae*) je iz Japonske preneseno (1834), lepo, 8 do 12 m visoko okrasno drevo s široko krono in velikimi srčastimi, nežno dlakavimi in nekoliko lepljivimi listi. Rada ima toplo, lahko in dobro gnojeno zemljo. Iz njenega lesa izdelujejo Japonci razne okrasne predmete. Drevo požene cvetne popke že jeseni, razpustijo se v maju ali juniju. Razevetje tvori piramidast lat z velikimi modrovijoličastimi zvončastimi in prijetno dišečimi cveti. Medi zelo dobro in jo čebele rade obiskujejo. Med je aromatičen in zelo svetle barve. Seme se razvije v dvodelnih strokih. Razmnožujemo jo s semenom ali presajanjem koreninskih odganjkov.

Pajesen (*Alanthus glandulosa* Dof, Göttebaum), ki mu na Primorskem pravijo tudi **turška murva**, Tolminci pa **smrdljivec**, je bil preko Francije in Dunaja prenesen v naše kraje sredi prejšnjega stoletja iz Azije. Tedaj je namreč uničevala sviloprejkjo neka kužna bolezen, ki je nikakor niso mogli zatreti in ki je že resno ogrožala to gospodarsko panogo. Tedanja dunajska vlada je zato pričela širiti pajesen, ker v Vzhodni Aziji živi na njem neka gosonica, ki proizvaja svili podobno, toda slabšo tvarino. Rastlino so posadili v raznih pokrajinah, ki so se ukvarjale z gojitvijo sviloprejk, pri nas predvsem na Primorskem in Goriškem. Ker so medtem iznašli uspešno sredstvo za zatiranje kužne bolezni sviloprejk, pajesen pri nas ni prišel do svoje prave veljave. Mnogo pajesena je po svojih zemljiščih od Dunaja do Trsta zasadila nekdanja Južna železnica. Dobro se še spominjam na orjaška drevesa, saj so mi v njihovi senci potekali pri otroških igrah najlepši dnevi mladosti. Med prvo svetovno vojno so

povečini izginili tudi zadnji 50—60 letni korenjaki; njihov naraščaj, ki se je sam zasejal, navadno ni prodril in ostal v obliki grmovja, ker so dolge, premalo olesenele mladike sproti pozeble ali so jih polomili otroci. Vendar sem in tja še naletimo na posamezna drevesa, tudi po parkih in mestnih vrtovih ga dobimo, bolj pogost je še vedno po Primorskem in Goriškem. Pajesen se je povsem prilagodil našemu podnebjju ter se uspešno upira mrazu. Uspeva povsod, tudi po grobljah in goličavah, le mokrih tal ne mara. Raste zelo naglo in doseže višino 12—15 m. Les je rumene barve in zelo lahek; dokler je svež, je krhek ter bi človek mislil, da ni za rabo, suh les je pa začudo trd in gost ter uporabljev za mizarje; dobro se da obdelovati in poskobljana ploskev je videti kot javorova. Veliki pajesenovi listi so lihopernati in pri mladih drevesih do 1 m dolgi. Lub, listi in plodovi imajo zoprn duh in grenek okus, živali se zato tega drevesa ogibljejo.

Konec junija ali v začetku julija se razvijejo bledorumeni drobni cveti; združeni so v nekake šope kakor jesenovi in imajo opojno neprijeten vonj, ki spominja na navadni bezeg. Čebele imajo na njem odlično pašo, ki redkokdaj odpove. Pajesen torej ne potrebuje posebne priporočila, priporoča se sam.

Med je zamolke, zelenkastorumene barve, zelo aromatičen in spominja na muškatelec; aroma se pa kmalu izgubi. Podobne barve je tudi pajesenov cvetni prah.

Plodovi so škrlatnordeči, pozneje sivi in jesenovim močno podobni stroki s 3—5 semeni.

Na Kitajskem je doma mehurni jesenovec (*Koelreuteria paniculata* L.), od koder so ga kot okrasno rastlino leta 1763 zanesli v Evropo. Je manjše, 6—10 m visoko drevo, ki glede zemljišča ni zahtevno, le preveč mokrih tal ne prenaša. Njegovi listi z neparnimi (7—13) dvojno pernatimi in nepravilno nazobčanimi lističi so zelo podobni listom črnega jesena. Številni drobni zlatorumeni cveti so zbrani v pokončnih do 40 cm dolgih latih na vrhu mladik. Cvetenje traja 7 do 10 dni v začetku julija. Plodovi so napihnjeni mešički, po katerih je drevo tudi dobilo ime.

Razmnožujemo ga s semenom in potaknjenci, ki jih porežemo in posadimo jeseni. Mlade občutljive rastline je treba varovati pred sončno pripeko in plevelom. Po 3—4 letih jih presadimo na stalno mesto. Jesenovec bomo zato sadili le v zavetne in sončne lege ter zlasti mlada drevesca zavarovali pred ledenimi vetrovi.

Trobovec ali cigarovec, tudi katalpa (*Bignonia Catalpa* ali *Catalpa bignonioides* Walter, Zigarrenbaum) je skromna

rastlina, drevo ali grm, doma v Vzhodni Aziji in Severni Ameriki kokor njena sorodnica Pavlovnija. Katalp je več vrst, ki se razlikujejo po obliki in barvi cvetja ali listov; botaniki jih uvrščajo med tako imenovane trobentice in so vse dobro medovite rastline. V Evropi jo zasajajo kot okrasno drevo po parkih in drevoredih. Pred kakimi dvajsetimi leti je železniška uprava poleg robinije in sofore širila in zasajala mnogo trobovca. Kjer so ta posel opravljali čebelarji (Podnart, Trebnje, Breg pri Zidanem mostu), je videti danes lepa drevesa, drugod so propadla že v prvih letih. V nekdanjem ljubljanskem Lattermannovem drevoredu pod Cekinovim gradom je bilo pred 70 leti nekaj odraslih dreves trobovca. Naše podnebje dobro prenaša. Glede tal nima posebih zahtev, čeprav ima rad humozno zemljišče; na slabšem svetu raste počasneje in ne cvete tako obilno. Visoko in košato drevo se ponaša z velikimi listi srčaste oblike, ki pri mladih rastlinah dosežejo tudi do 20 cm premera. V juliju se drevo odene s cvetjem, združenim na vrhu mladik v latasta razcvetja. Zvončasti beli cveti, nekake 3 cm dolge in proti vrhu poldrug cm široke trobice, so znotraj rjavkasto ali vijoličastolisasti in opojnoprijetnega vonja. Čebele ga rade obiskujejo in mu dajejo celo prvenstvo pred lipo. V cvetju je 10—14 dni.

Plodovi so viržinkam podobni, do 20 cm dolgi stroki s trdimi jagodami, iz katerih so nekdanj delali rožne vence. Trobovec razmnožujemo s semenom, ki ga sejemo takoj ali pa seme stratificiramo, to je vložimo v plasteh v moker sviž in posadimo spomladi v vrste po 30 cm vsaksebi. Enoletne sadike razredčimo in jih pustimo tako 3—4 leta, nakar jih posadimo na stalno mesto. Mlade rastline naglo napredujejo in cvetijo v 6—8 letih po presaditvi. V sončnih legah, kjer mladike dobro olesenijo, se ni bati pozebe, a če pozebejo, drevo škodo kmalu popravi, ker odžene nove mladike celo iz debla in korenin.

Sofora ali japonska akacija (*Sophora japonica* L.) iz družine metuljnic je po naših parkih in drevoredih že precej razširjeno, 15—20 m visoko okrasno drevo; kakor robinija pa je pripravno tudi za pogozdovanje. Listi z lihopernatimi (11—15) lističi so precej podobni listom navadne robinije, le da so temneje zeleni. Kakor že ime pove, je njena domovina Japonska ali boljše Vzhodna Azija; v Evropo so jo prenesli šele v drugi polovici 19. stoletja in se je našim razmeram popolnoma prilagodila.

Rada ima zavetne in sončne lege ter prhko, svežo in vlažno boljše zemljo, dasiravno tudi sušo dobro prenaša. V višjih legah pogosto po-

zebe in je ne kaže saditi iznad 600 m nadmorske višine. Njeni cveti, združeni vrhu mladik v redke grozde, so bledorumenkaste barve in prijetnega vonja. Cvete 7—12 dni v juliju; tudi v suši in največji vročini imajo čebele dobro bero na njej. Včasih obletavajo celo odpadle cvete na tleh. Poleg navadne poznamo še več vrst sofore (*S. crassifolia*, *tormentosa*, *chinensis*, *pendula*), ki so vse zelo medovite. Plod je strok, v katerem je seme zalito z lepljivo snovjo. Dozori šele spomladi; tedaj ga pobereмо in takoj lahko sejemo. Bolje je, če ga poprej stratificiramo za 2—5 tedne v pesku, da se lepilo razmoči in odstrani iz stroka. Po enem letu sadike presadimo in po 3—4 letih posadimo na stalno mesto. Sadike si lahko nabavimo tudi v gozdnih drevesnicah. Ker so mlade rastline občutljive in vrhovi mladik v mrazu pod — 15° C pozebejo, je treba mladike čez zimo oviti s slamo ali pokriti z zemljo.

Gledičija, gledičevka (*Gleditschia triacantos* L., Schotenbaum, Christusdorn) je doma v Severni Ameriki in se je pri nas docela udomačila. Mogočno drevo po vsem svojem videzu zelo spominja na robinijo oziroma japonsko soforo, le da je še bolj trnasto. Vse veje so na gosto porasle s trojnimi trni, ki pokrivajo celo gornji del debla. Svoje številne in neznatne, zelenkastorumenne cvete odpre v juniju ali juliju. Plodovi so rožičem podobni do 50 cm dolgi stroki, ki ostanejo, kakor plodovi vseh pravkar opisanih dreves, čez zimo na drevju.

Tudi **tulipovec** (*Liriodendron tulipifera* L., Tulpenbaum) je lepo in košato drevo severnoameriškega porekla, močno podobno našemu javoru. Cvete v juniju ali juliju. Veliki rumenkasti cveti so podobni tulipanovim in jih čebele zelo rade obiskujejo.

Na javnih prostorih, trgih, ulicah, drevoredih, parkih in pokopališčih naših naseljenih krajev je še mnogo neizrabljenih prostorov, kot nalašč pripravnih za posaditev naštetih dreves. Tudi po goličavah, brežinah, nasipih, grobljah in gmajnah je še vedno na pretek primerne prostora, ki čaka le pravih ljudi in pridnih rok, da ga porabijo v splošno korist. Če knaštetim tujim drevesnim vrstam dodamo še domača medovita drevesa, kakor so kostanj, jesen, javor in lipa, da omenim le najvažnejša, dobimo dokaj pester izbor, ki ustreza vsem potrebam, razmeram in okusom. Upoštevajmo ga tudi pri urejanju nasadov ob cestah in poteh, posebno tam, koder se ni obneslo sadno drevje. Nasadov seveda ne bi smeli nesmiselno obrezovati ali neokusno in izumetničeno »frizirati«, ker bi s tem preprečili njihovo cvetenje. Takšni nasadi ne bi bili samo prikupni, ne bi samo oplešali naše pokrajine, naša mesta in vasi, ampak bi tudi občutno poboljšali čebeljo pašo.

TRI MATICE V ENI ČEBELJI DRUŽINI

ABREZ

O dveh maticah v enem panju smo že večkrat čitali ali slišali pripovedovati čebelarje. Največkrat zavladata v panju dve matici po preleganju, včasih tudi, če neugodno vreme prepreči rojenje. Kar tri matice v eni družini, ali bolje rečeno, tri družine v enem prostoru, pa je pravi čudež. In vendar je bilo tako!

Čebelar E. Č. je lansko leto ogrebel družčka v panj, ki je imel prostornino navadnega kranjiča; bil je nekoliko krajši, a zato nekaj širši. Čebele so se v panju razporedile v tri skupine: ena je začela graditi satje na levi strani spredaj, druga na desni proti sredini, tretja pa v levem kotu zadaj. Panj se je lepo razvijal in si priskrbel zadostno zimsko zalogo, čeprav je ostal ves čas doma. Sredi maja letos je dal lep roj in čez devet dni še družčka. Pri pregledu panja po izrojenju se je pokazala resničnost gornje trditve: prva, najmanjša skupina je zgradila dva sata v podolžni smeri do polovice panja, druga je napravila pet satov poševno v smeri od leve proti desni, a tretja, najmočnejša skupina je napolnila s satjem zadnji del panja.

Do kdaj so v panju kraljevale tri matice, ne vem, ker se je tovariš K. Č. bal, da bi se satovje polomilo, če bi panj obrnil. Četudi sem ga večkrat prosil, naj sname panju podnico v moji prisotnosti, se ni mogel odločiti za kaj takega. Tako sva mogla opazovati čebele le od zadaj. Tri ločene skupine je bilo videti vse dotlej, ko sta zadnji dve dogradili toliko satja, da je bil pogled do prve skupine nemogoč.

Sodeč po dograditvi satovja bi se dalo sklepati, da so vsaj do jeseni živele v slogi vse tri družine. Najprej je menda podlegla prva skupina, ko sta ostali dve dogradili satovje do njenega domovanja. Možno je, da je druga družina še preživela zimo in da so njeno matico umorile čebele tretje, najmočnejše skupine, šele spomladi, ko jim je začelo primanjkovati prostora.

Neki čebelar, ki pravi, da ima že 64 let opravka s čebelami, nikakor ni mogel verjeti, da lahko žive dve ali celo tri matice v istem panju. Ko sem mu popisal zgornji primer, je zmajal z glavo, se nasmehnil in rekel: »To pojdi pravit drugim, pa ne meni!!« Imamo torej še dosti nevernih Tomažev. Nimam namena širiti nesresnične vesti med čebelarji. Če o tem poročam v našem listu, storim to zato, da bi zvedeli še drugi, kar se je resnično zgodilo.

Znano je, da z družcem izleti več matic, od katerih nekatere v zadnjem hipu izlezejo iz svojih zibelk in se pridružijo roju. Zato se

obesi tak roj na vejo pogosto v več manjših skupinah. Ko je roj ogreben, se čebele odločijo za eno matico (navadno ne soglasno, včasih pride celo do »pretepa« med pripadnicami ene in druge struje), ostale pa pomorijo. Če čez kako uro ali še prej prisluhnemo od blizu takemu panju, začujemo v njem neko vznemirjeno brenčanje. Če ga odpremo, najdemo na dnu klopčič čebel, ki v svoji sredi stiskajo izločeno matico toliko časa, da pogine.

Zakaj se ni to zgodilo tudi v našem primeru? Kdo mi zna dati odgovor na to vprašanje?

Lahko bi domnevali, da so se vse tri matice že med rojenjem sprašile. To je sicer malo verjetno, vendar ni nemogoče. Kot take (sprašene) so jih skupine čebel sprejele za svoje vladarice in jih čuvala pred napadi nasprotnic. Čebele vseh treh skupin so se nato prilagodile nastalemu položaju ter nemoteno izletavale iz istega žrela in se obložene z medečino in obnožino vračale po isti poti domov k svojim družinam, dokler ni nastopil oni kritični trenutek, ki je prekinil mirno sožitje v panjih.

KAKO OBHODI TROT MATICO

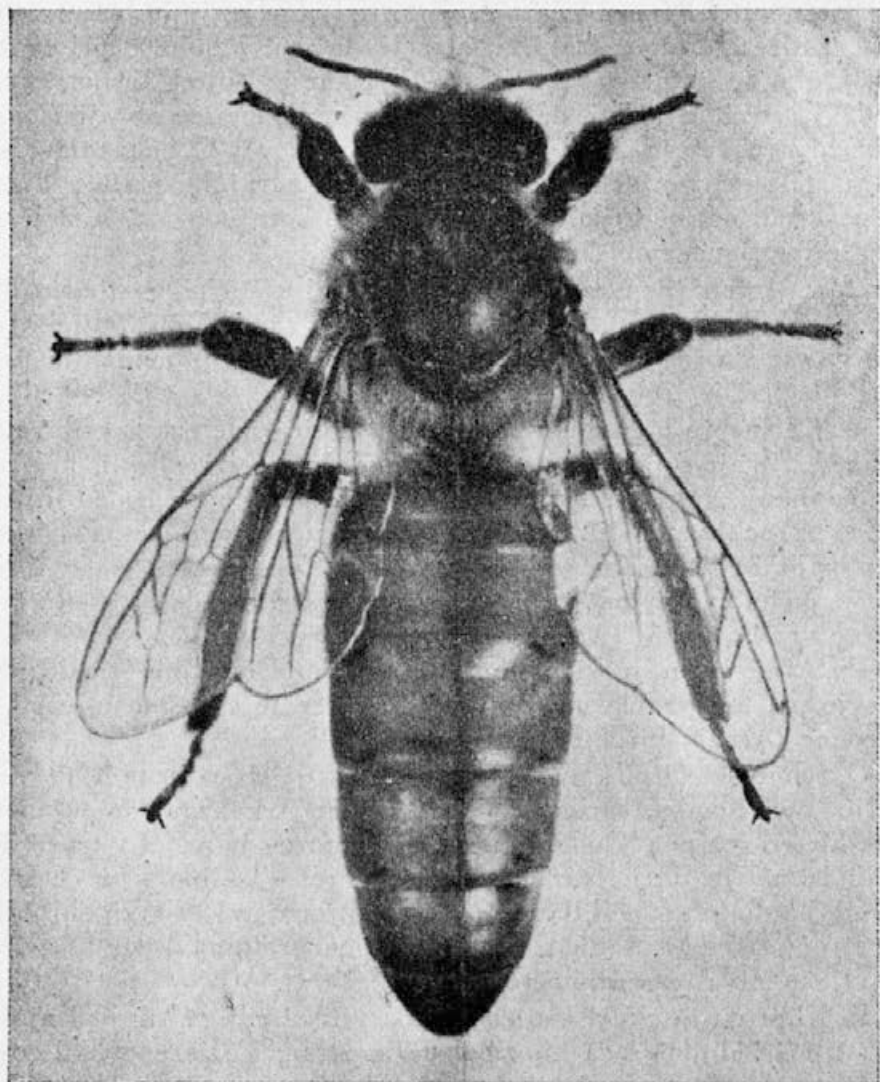
PETER MOČNIK

Med nerazjasnjena vprašanja iz življenja čebel spada tudi sparjenje matice s trotom. Skoraj vsak čebelar je že videl matico, ki je izletela na ženitovanjsko potovanje in se z njega vrnila. Često so čebelarji opazovali tudi matico v spremstvu trotov, vendar do sedaj še ni bilo ugotovljeno, kje in kako obhodi trot matico. Na splošno trdijo, da se matica spraši v zraku med letom, nakar pade s trotom na tla, kjer se od njega loči in vrne v panj z značilnim svatbenim znamenjem v zadku.

Nekaj opazovanj!

Dr. Zander navaja v svoji knjigi »Življenje čebele«, da je leta 1892 von Mann videl pred svojim čebelnjakom letečo matico, na kateri je sedel trot. Glavo je imel v bližini nastavka matičnih kril, telo pa je bilo v loku zapognjeno navzdol. Krila matice in trota so se gibala. Par je padel na tla, nakar ga ni več videl.

Archiv für Bienenkunde, zbirni zvezek 1951, navaja publikacijo Brauna P. E. 1950, iz katere povzemam tole: Poročevalec je imel čebele v senci gostega drevesnega nasada. Čebele so pričele bežati domov, ker so se na severu in zahodu grmadili oblaki. Čebelar se je

usedel v svoj avto, hoteč opazovati bližajočo se nevihto. Na temnem ozadju je videl, kako se počasi bliža »velika čebela«. Bila je matica s trotom. Trot je visel navzdol, matica pa je letela počasi. Po štirih ali petih sekundah je videl trota pasti na tla, matica pa je krenila proti panju. Trot in matica se torej ne ločita vedno na tleh. Na matici viseči trot je bil bržkone že mrtev. Vsekakor ni izključeno, da je matica odletela proti domu po obhoji, ki je bila opravljena na kaki veji ali kje drugje.

Prof. Buttell-Reepen ima v svoji knjigi »Življenje in bistvo čebel« slika matice s trotom. Neki čebelar je namreč leta 1890 pri svojem čebelnjaku našel mrtvo matico s trotom, kar je Buttell-Reepen ovekovečil. Na sliki je videti, da je trebušna stran matice obrnjena proti trebušni strani trota. Toda taka lega je po mnenju O. Schneider-Orellija nastala gotovo pozneje, ker je pač trot zdrknil z matice. Buttell-Reepen sodi zaradi tega, da se matica ne spraši vedno med letom, temveč izjemoma tudi, ko sedi.

Rew. Millett (Pensilvanija) je ulovil roj s štirimi maticami. Ena od teh je odletela, neposredno nato pa se je zapodil za njo neki trot. Oba sta zletela »za laket daleč«, nakar sta padla v tesnem objemu na tla. Po ločitvi je trot poginil v nekaj minutah.

W. Karley je potem, ko je deviška matica izletela, zaprl žrelo z zapahom. V njeni odsotnosti so obletavali žrelo trije troti, ker niso mogli v panj. Ko se je matica vrnila, se je vrgel eden izmed njih na matico in se je oklenil z nogami. Oba sta se morala malo usesti. Eksplozijo, ki je sledila, je bilo jasno čuti. Takoj potem sta se ločila. Trot je padel na tla, matica pa je še nekaj časa krožila po zraku in se končno vrnila v panj (Archiv für Bienenkunde 1951).

Dr. Armbruster je videl le začetek obhoje čmrljeve samice. Samica je pri tem sedela na hišni steni. Ali se je sprašila in kako, ni navedeno (Archiv für Bienenkunde 1951).

O. Schneider-Orelli je na neki ekskurziji 28. avgusta 1919 videl čmrljev par (*Bombus agrorum* — poljski čmrlj), kakega 2 in pol metra visoko leteti čez pot. V oddaljenosti treh metrov je padel v travo. Posrečilo se mu je, da je parček ulovil in vrgel v kislino, kjer je takoj poginil, ne da bi se ločil. Parček je nato prepariral in tako ohranil v znanstvene namene. V Schweizerische Bienenzeitung 1941, 12. zv., je objavljena slika tega zanimivega preparata.

W. Klipstein je videl matico sedeti na listu ribeza, tik nad njo pa letati trota. Žal, da je za hip pogledal v stran. Ko je pogledal zopet nazaj, je par zletel združen proti zemlji, se nekajkrat prekopicnil in matica je bila rešena trota. Ta je obležal z odtrganimi spolovili mrtev poleg nje. V tem primeru je ostalo neodločeno, ali je prišlo do združitve v trenutku odleta ali šele med letom (prof. Buttell-Reepen 1919, Bienenwirtschaftliches Zentralblatt N. 19/20).

Po opazovanju in trditvi v. Manna se matica spraši prav tako kakor čmrljeva samica. Kakor Schneider-Orelli sem imel tudi jaz dne 28. aprila 1953 priliko videti čmrljev par v ljubezenskem objemu. Tedaj je bila streha drvarnice prerasla z glicinijo in posuta z višnjem-

vimi grozdi, ki so s svojim vonjem privabljali vsak dan vse mogoče žuželke. Največ je bilo na njej čebel in čmrljev, zlasti lepih, velikih čmrljev temnomodre, skoraj črne barve. Večkrat sem videl, kako so se 5 do 4 taki čmrlji divje podili od drvarnice mimo hiše visoko po zraku. Takoj mi je bilo jasno, da so svatovsko razpoloženi.

Kakor večkrat prej, sem tudi ta dan opazoval svatbene polete čmrljev. Naneslo pa je, da so se trije čmrlji naenkrat vsi hkrati zaleteli — a ne v zrak, temveč v plot, prepleten z vrtnico plezalko. Takoj skočim na drugo stran plota, da bi videl, kaj se godi. Na veji vrtnice je sedela čmrljeva samica, na njej pa je visel samec natančno tako, kakor kaže slika v Schweizerische Bienenzeitung leta 1941. Stal sem mirno in čakal. Čez nekaj sekund se je samec ločil in odletel, za njim pa je odletela še samica. Ako bi imel fotografski aparat pri roki, bi lahko prizor posnel, saj je bilo časa dovolj.

Po tem opazovanju se pridružujem mnenju prof. Buttela-Reepna in v. Manna, da je obhoja možna tudi, če matica sedi.

Zelo zanimivo pa je opazovanje čebelarja Ernesta Ziemerja iz Hammersteina a. d. Nahe, ki ga je objavil švicarski čebelarški časopis januarja 1954. Lepega poletnega dne 19. avgusta 1955 popoldne ob 4. uri je v kopališču Salzhausen imel srečo opazovati sprašitev, ki jo opisuje takole: »Iz nebesne modrine sta se spuščala matica in trot, počasi vrteč se v krogu, močno držeč se za noge, trebuh obrnjen proti trebuhu — pravi plesoči poročni par. Kraljevsko dvojico sem opazil v višini 7 do 8 m. Ko sem se približal, sta se malo korakov pred mano ustavila v visoki travi. Pazljivo sem razmaknil travne bilke in že sem našel oba. Videl sem natančno, kako sta bila združena. (To je razvidno tudi iz objavljene risbe.) Zadka obeh sta napravila nekaj kratkih značilnih gibov kakor po taktu. Trot je še živel, ko sta vzletela.«

Posebej ugotavlja opazovalec, da matica pri združitvi ni sedela na hrbtu trota, da tudi ni bilo obratno, pač pa sta se oba držala za noge, trebuh obrnjen proti trebuhu. Krila so stala pri spiralnem plesu proti zemlji pokoncu, na tleh so bila položena nazaj, pri odletu v višino pa so se znova razprla. Z jezički sta se dotikala in se medsebojno krepčala. Izčrpanosti pri trotu ni bilo opaziti.

Marsikateri naš čebelar je videl že kaj podobnega pri čebelah. Če bi o svojem doživljanju poročal, bi bil to važen doprinos k razjasnitvi vprašanja o prahi matic. Ne morem verjeti, da imajo samo inozemci srečo videti take zanimivosti, naši pa ne. Zato, dragi tovariši čebelarji, opazujte in poročajte, čebelarški znanosti storite s tem veliko uslugo.

O ČEBELJIH PIKIH

JOSIP PIRNAT

Ej, čebelarji, če bi čebela ne imela žela, vsem nam bi slaba predla! Kako to? Zakaj? No, pač zato, ker če bi čebele ne pikale, bi vsak kmet prislonil k svojemu kozolcu še čebelnjak in bi v njem pasel čebele po mili volji. Tako pa želo, ta drobni organ male čebele, pripomore in zabrani, da se naša bratovščina preveč ne razmnoži. Narava sama je poskrbela, da povečini goje čebele ljudje s srčno kulturo, a ne toliko šušmarji in sebičneži z umazanimi nameni.

Kemija uči, da je čebelji strup neka organska bazna tekočina kiselkasto grenkega okusa. Prvotno so domnevali, da vsebuje mravljinčno kislino, toda tudi to mnenje je že pred 20 leti ovrigel univerzitetni profesor dr. Langer v Pragi. Mlada čebela ima v sebi že strup, kljub temu ne more pčiti, ker ni želo dovolj razvito in utrjeno. O čebeljem strupu je obširno razpravljal v Slovenskem čebelarju leta 1908 pokojni farmacevt in čebelar Ivan Lampe. Kemijske snovi alkaloida pa menda še do danes niso dokončno dognane, kljub dolгим in učenim razpravam v domači in tuji čebelarški literaturi.

Majhno je orožje, s katerim brani čebela svoje življenje in imovino, a vendar vzbujajo pomisleke celo pri izkušenih čebelarjih. Kako se mora namrdniti laik odraslemu možakarju, ko v čebelnjaku tarna in toži: »Ne, tega panja pa si skoraj ne upam odpreti, ker je v njem žival od samega vraga!« Pa kaj bi se posmehoval drugim tovarišem, ko pa sem bil v letošnjem poletju sam vreden takega posmeha in pomilovanja!

Družina v AŽ-panju je prelegla in nekega dne sem se hotel prepričati, ali se je matica že sprašila in kako zalega. Pa sem slabo naletel. Cel roj razkačenih čebel se je trumoma zagnal vame, da sem sate komaj bežno pregledal in jih le s težavo spravil nazaj v panj. Čez nekaj dni sem pregled ponovil, a tokrat so bile čebele še bolj pasje, tako da jih nisem mogel ugnati niti z dimom niti z vodo. Ves opikan in prepoten sem moral zapreti vratca panja ter prenehati z delom. Kot običajno, z golimi rokami in odkrito glavo sem se naslednji teden spet lotil pregleda, da ujamem vsaj matico in jo nadomestim z drugo. Bilo je namreč že sredi julija, a družina je bila še vedno brez zalege. Tudi sedaj so se čebele zapodile vame kot srditi sršeni, a kljub njihovim vročim napadom z delom nisem prenehal. Pregledal sem vališče in medišče, pa matice zopet nikjer! Po borbenem razpoloženju čebel sem sklepal, da jo mora družina imeti; zato jim nisem takoj dodal druge. Iz previdnosti sem porinil v vališče sat z jajčeci iz nekega drugega panja in sklenil opazovati, če bodo čebele nad zalego potegnile matičnike. Dodano zalego so lepo gojile, matičnikov pa niso nastavile, kot sem pričakoval. To je bilo zadosten dokaz, da je v panju nesprašena matica, ki je ob prejšnjih pregledih prebegavala po stenah panja in je zato nisem mogel najti. Že sem nameraval vse skupaj opustiti in panj prepustiti usodi, kar zagledam na stranskem satu matico, ne dosti večjo od čebele, ko je ravno hotela pobegniti na sprednjo steno panja. Pa sem jo prehitel, ujel in zaprl v kletko. Ta mala nakaza mi je torej prizadejala toliko težav in vročih trenutkov, ta mali nestvor je povzročil toliko jeze in nejevolje...

Prihoduji dan je bila družina precej razgibana, a zaradi osirotelosti tudi krotka in pohlevna. Dodal sem ji lepo mlado matico, ki so jo čebele takoj sprejele in ji prepustile materinske posle.

Zoper čebelje pike in strupe postane čebelar sčasoma precej neobčuten, tako da mu ne povzročajo prehudih bolečin in oteklin. Seveda, če dobi pod kožo le preveč te dobrote, tudi on ni več svatovsko razpoložen. Posebno neprijetno je, če te piči čebela v nosni pretin. Za vraga! Človek prha, kiha, smrka... in iz oči se mu pcedi obilo solz. Pik v nos vzbudi menda zares največ jeze in nejevolje. Čebelar, ki je bolj pobožnjaške narave, bo ob takem poljubu pohlevno zavzdihnil, spet drugi, ki je bolj posvetnega duha, pa bo skoraj gotovo poklical nekaj črnih rogačev na pomoč. In pik v očesno veko! Tega znajo čebele mojstrsko izvesti. V naglici tiplješ s prstom po očesni mečavi, da bi poiskal strupeni »torpedo«, a ga nehote še bolj potisneš v globino, da se strup v celoti izcedi v rano. Tudi pik za nohte je precej vroč. Včasih so rablji ubogim žrtvam zabijali za nohte žeblje, da so blaznele od bolečin. So pač vedeli, kako so živci tamkaj občutljivi. Ej, tudi čebele znajo poiskati občutljiva mesta na čebelarjevem telesu. Posebno ljube so jim kožne mečave, v katere z lahkoto zasade svoje želo. Še dobro, da čebelar ni na razpolago za njihove operacije tisti del telesa, ki pri sedenju največ trpi. O, kaj bi potem počeli čebelarji, ki posedajo po uradih in pisarnah, če bi se jim ta organ čezmerno povečal in razgrel od bolečin!

Včasih zaide čebela tudi pod obleko in se svobodno sprehaja po tvoji koži. Čutiš, da nekaj gomazi in brenči — in ti s strahom čakaš, kje in kako bo prišlo do napada. Ko tako utihotapljena čebela zadosti živčno obdela svojo žrtev, ji zasadi v kožo strupeno bodalce, kjerkoli se ji zljubi. Če si skrit v čebelnjaku, še nekako previdno poiščeš hudo zver, da bi se pa zunaj vpričo ljudi slačil in iskal napadalko, ne, to pa ne gre in je že bolje, da se žrtvuješ ter junaško preneseš njen vroči poljub.

Zelo neprijetno je nadalje čebelarju, če se mu čebela zarije v lase in tam z glasnim brenčanjem naznanja, da ga ima docela v oblasti. Previdno brska s prsti in išče med lasmi, a že ga nekaj spreleti kot električna iskra, zapeče, in atentat je uspešno končan. Pač srečni in zadovoljni so lahko čebelarji, ki jim že pleša krasi glavo, kajti njim so taki občutki neznani.

Čebela ni preveč strupena žival, a vendar lahko včasih povzroči prav hude neprilike in težave. Ko sem bil še mlad, so nekega dne čepele ženske na sosedovi njivi in plele korenje. Preko njih so trumoma preletavale moje čebele v bližnjo dolino, kjer je tedaj bujno cvetel pravi kostanj. Pa je tako nanoslo, da se je neka lahkokrillka zagnala v mlado dekle in jo pičila naravnost na vrat. Joj, prejoj! Deklina je začela vpiti, otekati v glavo in izgublјati zavest. Odnegli so jo v posteljo, hladili z obkladki in napajali s čaji, skuhanimi iz vseh mogočih zdravilnih rož. Bil sem zelo v skrbeh in obljubljal sem dekletu dva lonca medu, če ne bo umrla. Ta obljuba je menda zalegla, kajti drugi dan je bila ponesrečenka zdrava in spet sposobna za vsakdanje delo. Na dano obljubo pa sva pozneje oba pozabila. Tako sem ji dva lonca medu še danes dolžan. Kadar jo bodo zopet obšle grešne misli, da bi zapustila ta lepi svet, jo bom znova poskusil odvrniti od tega z loncem medu, razen seveda, če ne bom sam prej potreboval take pomoči in utehe. Pa, oh, smrt je slajša ko med! Ne verjamete? Kovačevemu očetu so še tik

pred smrtjo ponujali žlico medu, a je mož raje umrl, kakor pa zaužil to sladko jed.

V »Čebelarju« iz leta 1929 sem čital, da so čebele iz nekega šolskega čebelnjaka umorile celo par konj. No, sam strup menda še ne zadošča za pogin tako velikih živali, usodno pa lahko postane zanje, če podivjajo in se same ugonobe v divjem galopu.

Čebelji pik ima včasih tudi tragikomične posledice. Tako sta se nekje v ribniški dolini pripravljala zakonca Janez in Mica na svatbo, ki naj bi bila pri sorodnikih v sosednji vasi. V vročem popoldnevu pa se je Janez skrivaj zmuznil v čebelnjak, da bi tam malo podremuhal in si nabral moči za naslednji dan. Huda ženica Mica pa je izvohala njegov tuskulum in privihrala nadenj z očitki, da lenuhari ob belem dnevu in krađe čas delovnim ljudem. Njen vrisk in pisk se je zazdel preneumen celo drobnim čebelam, ki so bile vsekakor naklonjene svojemu gospodarju. Žuganje in otepanje z rokami jih je razdražilo tako zelo, da se je drobna čebelica zagnala v Micin obraz in jo pičila prav na zgornjo ustnico. Na mah je klepetulja utihnila, huda ura je minila in v zakonski zvestobi sta Janez in Micka hladila pekoče bolečine. Oteklina pa je izmaličila obraz mladi ženici tako zelo, da revica drugi dan ni mogla od doma in je Janez sam odšel na svatbo. Ves srečen, da ni pod nadzorstvom svoje »Ksantipe«, se je tam svobodno zabaval ter veselo rajal v svatovski družbi. Da, da, moj dragi, tudi čebela napravi včasih dobro delo in pripomore človeku do večje sreče in blagostanja.

Čebelji pik pa lahko celo blagodejno vpliva na človeško telo. Da je dobro sredstvo zoper revmo, je menda znano že vsem ljudem. Moj pokojni oče, ki je pasel čebele nad 50 let in je bil večkrat opikan od njih, pa se revme vendarle ni mogel znebiti prav do smrti. Tudi mene pogosto zagrabi v hrbtišču in upogne k tlom, čeprav me čebele včasih pošteno zdelajo. Kaj hočemo, ko pa nismo vsi ljudje zgrajeni iz iste snovi in po enotnem kopitu kot avstrijski vojaški čevlji...

Pokojni nadučitelj Črnagoj, ki je več let poučeval v šoli na Barju, si je nekoč po nesreči zasadi v prst staro zarjavelo pero. Roka mu je začela otekati, koža rdečiti in bolečine so mu segle že prav do srca. Tedaj si je nastavil na kožo nekaj čebel, da so ga pičile v zastrupljeno meso. Oteklina je začela pojemati, vročina popuščati in čez nekaj dni je bila roka spet zdrava. Tudi sam sem si že zdravil pekočo zanohtnico s piki čebel — in to zelo uspešno.

V »Čebelarju« iz leta 1923 sem čital izpoved nekega Angleža, da je čebelji pik pod očesno veko učinkovito sredstvo zoper boleznj oči in opešani vid. No, če te čebela slučajno piči na kurje oko, boš gotovo debelo gledal, pa čeprav si podvržen kurji slepoti še izza mladih let. Tudi zastarano ljubezen je mogoče spraviti v boljši pogon, če se dasta istočasno opikati oba zakonca s taščo vred...

V novejšem času je znanost dognala, da je čebelji strup izvrstno sredstvo celo proti raku. Čebelarji res poredkoma obole za to boleznijo, zato pa tem bolj hirajo čebelarstva in gredo počasi rakovo pot!

Zoper čebelje pike in bolečine imamo mnogo preizkušenih in učinkovitih pripomočkov. V vseh letnikih našega strokovnega lista srečujemo nasvete čebelarjev, s kakšnimi mažami in rastlinami je treba zdraviti po čebeljem

piku povzročene otekline. Ve letniku 1913 na primer priporoča tovariš Vadnal, naj si s peteršiljem dobro nadržnemo pičeno mesto. Nekdo drugi svetuje, naj vršičke pelina zataknejo za klobuk, kot so to delali nekdanji vojaški naborniki s šopki svojih deklet. Tretji se navdušuje za beli mak, čigar mlečni sok je treba iztisniti na boleči del telesa. V letniku 1922 poje nekdo slavo močnemu kislu. Če si z njim nadržneš roke in obraz, se te ne bo lotila nobena čebela. Tudi čebulji sok in v slini raztopljen sladkor sta baje uspešni sredstvi proti čebeljim pikom in bolečinam. Znani štajerski čebelar, pokojni Ivan Jurančič, priporoča v »Čebelarju« leta 1922 limonin sok in — žganje. Kaj? To pa to! Mleček belega maka, peteršilj, čebulo in pelin naj uporabljajo nežne čebelarke, za moške pa se že spodobi kaj bolj krepkega.

Tako, dragi moji, končal sem z dolgovezno storijo o čebeljih pikih in tegobah, ki so z njimi v zvezi. Ob slovesu in razhodu le še prijazen opomin! Kadar boš v življenju opikan od zlobnih ljudi, ne posnemaj čebel, ki pikajo v srdu in jezi, temveč velikodušno vračaj zlobo z dobroto, pa boš nekoč srečen in zadovoljen zatisnil svoje trudne oči!

COLTESOVE DALIJE

Če se v poznem poletju ali jeseni sprehajaš po tivolskem parku v Ljubljani, postaneš nehote pozoren na gredice z ognjeno rdečim cvetjem. Ko prideš bliže, spoznaš v rastlinah, ki so s svojo čudovito barvo pritegnile tvojo pozornost, dalije z enostavnim, iz osmih cvetnih listov sestojčim vencem. Sredino venca tvori večje število rumenih prašnikov, med katerimi se neumorno prerivajo čebele in zbirajo pelod za svoj naraščaj.

Kakor so polnocvetne dalije za čebelarstvo nepomembne, tako važne se zde te preproste njihove posestrime. Kot čebeljo pašo bi jih bilo treba upoštevati ne samo zaradi tega, ker proizvajajo velike množine cvetnega prahu, temveč predvsem zato, ker ga proizvajajo v takem letnem času, ko je v naravi cvetja dokaj malo. Če bi jih čebelarji gojili na primernem prostoru v bližini čebelnjaka, bi bilo to v korist čebeljim družinam in v okras njihovem domu. Posebno lepe so Coltesove dalije, ki so se že kolikor toliko udomačile tudi v zasebnih vrtovih.

V. R.

STARI ZAPISI O ČEBELAH IN ČEBELARSTVU

(Kulturnozgodovinski in jezikovni drobiž)

JOZE STABÉJ

Še pred občnim zborom obnovljene Kmetijske družbe v Ljubljani (KDL) v novembru 1822 je bil naprošen njen ud Vincenc pl. Klosenau, da pregleda in prebere v arhivu Kmetijske družbe od leta 1767 dalje vse spise, ki se tičejo čebelje reje na Kranjskem; sestaviti je moral pregledno in natančno poročilo, kaj je KDL že storila za izboljšanje čebelarstva, s kakšnimi uspehi, kaj je opustila in kaj bi bilo potrebno še ukreniti. V poročilu, ki je bilo o tem prebrano na občnem zboru KDL v maju 1823, izvemo, da je med drugim Klosenau priporočal nabavo še nekaj primerkov Janševe knjižice o čebelji reji. Da je kupila KDL leta 1823 ali kasneje za svoje ude več izvodov prav Goličnik-Vogrinovega Podvuzhenja in ne Janševe nemške Vollständige Lehre von der Bienenzucht ali Abhandlung vom Schwärmen der Bienen, lahko zanesljivo sklepamo iz tega, ker je v spisku del, ki so bila leta 1842 v knjižnici KDL, navedeno pod zap. št. 422 še šest primerkov Antona Jansa Popolnoma Podvuzhenje sa vse zhebellarje.

Na občnem zboru enako obnovljene Kmetijske družbe za Štajersko v Gradcu (KDG) 10. septembra 1823 je poudaril tajnik v opravljenem poročilu, da so podružnice v Brežicah, Celju, Mariboru in Radgoni predlagale, da naj osrednji odbor izdela ter izda razumljivo napisan priročnik o čebelarstvu, ali da naj sicer priskrbi čebelarjem kako uporabno delo, kakor n. pr. Goličnikovo (v izvorniku Golischeg), Janševo, itd. Da so pa neki slovenski čebelarji v okviru KDG vedno odločneje zahtevali izdajo slovenske knjige o čebelji reji, je pa najbolj očitno dognano v naslednjem primeru.

Dne 28. marca 1827 je predlagal Henrik Costa (1799—1871), ud kmetijske podružnice Gradec-vzhod in c. kr. carinski komisar, občnemu zboru KDG, da naj izda Kmetijska družba za slovenske čebelarje na Štajerskem nov natis Janševe učne knjige o čebelarstvu, in sicer v slovenskem prevodu J. Goličnika, ker je prva izdaja iz leta 1792 že pošla. Predlogu je Costa pridal še izjavo knjigotrštva Damian in Sorge v Gradcu, da je pripravljeno založiti tako knjigo na svoje stroške in jo prodajati po 20 kr, če lahko pričakuje, da bo prodalo na Štajerskem vsaj 200 primerkov.

O pesmi »*Medved per Zhebelah*« naj vstavijo bralci v 5. in 6. številki SČ 1954 na str. 136 naslednje dopolnilo:

Da je pesem Pohlina, je mislil in zapisal spričo njenega pohlinovskega jezika in pravopisa Jurij Kosmač (1799—1872). Tisti stari rokopis, ki je vzel iz njega Miha Kastelic (1796—1868) prednjo pesem, je rokopis Feliksa Deva (1732—1786), ki ga je bil Dev pripravil za 4. zvezek Pisanic leta 1782. Rokopis je zdaj v NUK (19.890—94 V 3g), vse kitice pesmi pa so v rokopisu Ms 388, ki ga tudi hrani NUK. Najbolj verjetno je, da je pesem Devova in da jo je Dev spesnil leta 1782. — Za Devom je spesnil pred 4. avgustom leta 1795 še V. Vodnik pesem z naslovom »*Alegorija o čebelah*«, ki pa ni ohranjena in nam razen naslova ni o njej nič znanega.

Občni zbor je Costov predlog potrdil in glede na to je KDG razpisala v slovenskih podružnicah naročanje na novo izdajo Goličnik-Vogrinovega Podvuzhenja. Kljub vsem prizadevanjem osrednjega odbora KDG in predsednikov podružnic — tako je zapisano v poročilu — pa se je priglasilo samó 95 naročnikov. Da bi Costa svoj predlog vendarle uresničil, je naročil sam še 50 primerkov, na kar se je knjigotrštvo Damian in Sorge odločilo, da bo knjigo založilo, čeprav še ni bil zagotovljen odkup 200 primerkov, in je vložilo pri c. kr. uradu za pregled knjig v Gradcu rokopis in prošnjo, da mu izposluje na Dunaju najvišje dovoljenje za natis. Pri uradnem obravnavanju rokopisa in prošnje pa je bilo ugotovljeno, da ima založniško pravico za Janša-Goličnikovo Podvuzhenje edino okrožni tiskarnar Jožef Bacho v Celju in ne knjigotrštvo Damian in Sorge v Gradcu. (J. Bacho se je poročil 22. julija 1810 z vdovo tiskarnarja Boštjana Kaiserja, ki je bil prevzel leta 1796 tiskarno Franca Jožefa Jenka, založnika Goličnikovega Podvuzhenja leta 1792.) Končno je bilo vprašanje založnika rešeno tako, da je J. Bacho sprejel ponudbo KDG, da založi 2. izdajo Podvuzhenja po istih pogojih kakor knjigotrštvo Damian in Sorge, popravil pa bo tudi pravopisne napake, ki so v 1. izdaji.

Predsednik c. kr. cenzurnega urada na Dunaju je pooblastil Deželno predsedstvo v Gradcu, da izda dovoljenje za natis 2. izdaje Podvuzhenja potem, ko bosta pregledala rokopis v slovenskem jeziku in čebelji reji izvedena strokovnjaka. Deželno predsedstvo je zaupalo naročeno delo Kolomanu Kvasu, profesorju slovenščine na c. kr. vseučilišču v Gradcu in nekemu Jožefu Rozmanu (Joseph Roßmann), čebelarju v Gradcu. Po pregledu in presoji Goličnik-Vogrinovega prevoda iz leta 1792 je Kvas sporočil Deželnemu predsedstvu, da so potrebne, preden se natisne 2. izdaja Podvuzhenja, v knjigi jezikovne in stvarne spremembe ter da meni, da delo zaradi številnih pravopisnih in slovničnih napak pred celotno predelavo vobče ni primerno za natis. Deželno predsedstvo je priobčilo Kvasovo in Rozmanovo strokovno mnenje osrednjemu odboru KDG in zahtevalo, da odbor v predloženem rokopisu izvrši vse potrebne spremembe. Glede sodbe profesorja Kvasa o slovenščini v Goličnik-Vogrinovem prevodu je prosil osrednji odbor še Janeza Leopolda Šmigoca (v poročilu napačno Joseph Schmigotz), ki je bil tedaj graščinski oskrbnik v Ptujju, da pove odločilno presojo kot slavist in ud KD; Šmigoc pa je umrl 14. avgusta 1829, ne da bil napisal zaproseno mnenje.

V izbiri, ali nadaljuje s prizadevanjem za uresničenje sprejetega Costovega predloga ali pa se ne briga več za izdajo slovenske knjige o čebelarstvu, je predlagal osrednji odbor KDG v pismu z dne 5. novembra 1829 Kmetijski družbi v Ljubljani, da naj ona založi in natisne v Ljubljani 2. izdajo Goličnikovega Podvuzhenja. Glede na to — pravi pismo — da je razprodana 1. izdaja tudi na Kranjskem in da bi si moglo poleg potreb v Ilirskem kraljestvu priskrbeti knjigo še manjše število čebelarjev v slovenskih pokrajinah Štajerske, ki so naročili že naprej 200 primerkov, je 2. izdaja Goličnikovega prevoda res potrebna, a knjiga z vsemi sedmimi kamnotisnimi podobami vred ne bi smela biti dražja ko po 20 kr.

Po razgovorih z ljubljanskimi tiskarnarji in knjigotržci je KDL odgovorila posestrini v Gradcu, da v Ljubljani ne pričakujejo za knjigo

dovoljnega števila kupcev. Na Kranjskem ima večina čebelarjev, ki so udi Kmetijske družbe, že Goličnikovo knjigo; samo za tistih 200 slovensko-štajerskih naročnikov pa se v Ljubljani nikomur ne izplača založba 2. izdaje Goličnikovega Podvuzhenja. Sicer pa, je pripomnila na kraju odgovora KDL, ji je bil ponudil leta 1828 okrožni tiskarnar v Celju Jožef Bacho v nakup nekaj primerkov 1. izdaje iz leta 1792 za 20 kr. po kosu. Ker pa KDL ponujenih knjig ne potrebuje, jih lahko dobi in kupi KDG za svoje slovenskoštajerske ude in čebelarje.

Odklonilni odgovor KDL je bil osrednjemu odboru Kmetijske družbe v Gradcu prav dobrodošel in menda zadnji pripraven vzrok za že takoj spočetka zeleno odločbo, da se 2. natis Goličnikovega Podvuzhenja ne izda. Odbor je v opravljenem poročilu na 16. občnem zboru KDG 31. marca 1850 takole podkrepil svoj sklep:

Za 2. popravljeno izdajo Janša-Goličnikove slovenske knjige o čebelarstvu se je priglasilo premalo naročnikov in ker bi bilo treba delo v celoti predrugačiti, bi preveliki stroški podražili ceno knjige. Na splošno se pa preprost kmet rajše uči na primerih in po ustnih napotkih, redkokdaj pa se uči iz knjige. Končno pa je dovolj nemških knjig o čebelarstvu, ki jih izobražen kmet v slovenskih krajih takó razume, in Kmetijska družba za Štajersko v Gradcu sama ni nikdar nameravala izdati takega dela, ampak je le na prošnjo uda Henrika Costa, in glede na pripravljenost založbe Damian in Sorge, zbirala v slovenskih krajih naročnike. Založnik naj torej sam presodi, če hoče predelati Goličnikovo Podvuzhenje na svoje stroške in če se mu bo še izplačalo, da bo prodajal pri malem številu naročnikov primerek po 20 kr.

Če in kako se je zadeva glede 2. izdaje Goličnikovega Podvuzhenja dalje obravnavala, brez arhivskih listin KDG nisem mogel dognati. Iz tajniškega poročila na občnem zboru KDG 5. in 6. aprila 1852 pa bi lahko sklepali, da se je knjigarna Damian in Sorge navsezadnje vendarle odločila — kako in kdaj, ne vemo — da založi slovenski prevod Janševega pouka o čebelarstvu. Zopet pa ne vemo, ali bi bil to nov slovenski prevod in čigav, ali samó predelan Goličnik-Vogrinov prevod iz leta 1792 ter čigavo bi bilo to delo. Prednje, do zdaj še nepojasnjeno poročilo o tem, se glasi v prevodu: *Podružnica [Kmetijske družbe za Štajersko] v Slovenjem Gradcu naznanja, da prevod Janševega pouka o čebelji reji, ki ga je priredila knjigarna Damian in Sorge v Gradcu, Slovencem v tej pokrajini ni razumljivo, zato namen, ki je bil s tem mišljen, ne bo dosežen.*

Da so kljub vsem napletom nemškega osrednjega odbora KDG zahtevale spodnještajerske slovenske podružnice nenehoma novo izdajo Goličnik-Vogrinovega Podvuzhenja, je posebno očiten dokaz opravičilo tajnika Karla Wernerja na občnem zboru KDG 4. junija 1829. Nekam zavito je zagovarjal Werner še iz leta 1827 neizvršeni sklep občnega zbora, češ da je naletela zelena priredba nove slovenske izdaje Janševega pouka o čebelji reji pač na nepričakovane ovire, ki jih pa namerava osrednji odbor odstraniti, na kar ne bo več odlašal s pošiljko naročenih primerkov. Še prej ko čez leto se je pa pokazalo, da so bile zavite tajnikove besede samo pesek v oči slovenskim udom Kmetijske družbe!

Cisto primerno svoji nemškonestrpni miselnosti se je oddolžil osrednji odbor KDG tudi Henrik Costu za njegov predlog leta 1827 o izdaji slovenskega učbenika za čebelarje. Ko je zaprosil Henrik Costa, tedaj c. kr. davčni inspektor v Novem mestu, dvorno pisarno na Dunaju za podelitev plemstva, je s tem v zvezi vprašal 11. novembra 1835 Deželni gubernij v Gradcu osrednji odbor KDG, kakšne zasluge ima njen ud H. Costa in če je mogoče najti v prosilčevem delu kaj takega, kar bi ga usposabljal o poplemenitnje. Osrednji odbor je pohitel z odgovorom in je že 16. novembra 1833 sporočil guberniju, da Kmetijska družba ne ve o prosilcu ničesar drugega, ko da je Costa pred leti predlagal, da naj izda KDG zaradi boljšega poznavanja in napredka čebelarstva v slovenskih krajih Štajerske vnovič Janševo knjigo o čebelji reji v slovenskem jeziku. »Priporočilo« ni zgrešilo namena in Henrik Costa je ostal — ali samo zaradi ljubih mu slovenskih čebelarjev, ne vem — navaden državljan, čeravno je bil po zapisu dr. Constanta Wurzbacha (Biographisches Lexikon 3. Th. Wien 1858 str. 16) od l. 1848 dalje vnet zastopnik Nemcev na Kranjskem.^{106a}

Še dveh slovarnikov ne smem prezreti, preden tokrat zaključim zbir slovenskih zapisov o čebelah in čebelarstvu v 18. stoletju. Mihael Zagajšek (1739—1827), štajerski rojak iz Ponikve, ima v svojem nemško-slovenskem slovarju,¹⁰⁷ za katerega je zbral gradivo posebno v času od 1767 do 1791, takele besede: *zhvella* (biene), *zhvelni sarod*, *setooje*, *zhvelnak* (bienenhaus, bienenhütte), *pein*, *vulnak*, je tu prečrtal; *vulnak* (bienenkorb), *zhvelza* (bienlein) (vse na str. 59). Nemški bienenkönig je *zhvelni krall*, *matiza* (str. 235), weiserin der bienen pa je *matiza*, *mazhiza* (str. 413). Na str. 215 ima nekoliko izpeljank iz osnove *med-a* in *meden*. Zagajškova slovnična posebnost pa je, da je pri njem beseda *strd*, -i moškega spola in se vidi iz ponovnih ter popravljenih zapisov na str. 59 in 215, da ni pomota. Piše namreč: *start*, *ta*, *m* (popravljen v *stard*, *da*) in *stard* (popravljen v *sterd*), *da*, *m*, *med*, *da*, *m*.

Precej besed iz čebelarstva je nabral Janez Debevec (1758—1821) za Deutsch-Krainerisches Wörterbuch,¹⁰⁸ ki ga je pisal najbrž okrog leta 1795. Veliko besednega zaklada — ima skupaj okrog 30.000 iztočnic — je vzel iz starejših slovarjev (Belosteneec, Megiser, Pohlin, Gutschmann), krojil pa je tudi svoje besede. Med čebeljim izrazjem najdemo pod iztočnico Brutbiene izraz *trota*, *ta*, *m.*, ki ga takoj primerjamo s Scopolijevim *Trotta* iz leta 1770 za latinski fuci (glej opombo 89). Nadaljnji Debevečevi zapisi o čebeli so: *zhebella*, *zhmela*, *pizhela* (Biene, Imme); *zhebelzhik* (Bienendrohne, Männlein der Bienenmutter); *nauratenza*, *Ropanza* (Raubbienne); *Dellozheza* (Arbeitsbienen); *mazha*, *materna* (Bienenweiser, Bienenmutter, Bienenkönigin, Weiser); *obnoshna*, *obnoshnina* (Bienenfußbeute); *pajnovza* (Bienengebäude); *zhebelna fplediniza* (Bienenkorb); *zhebelnak*, *volnak* (Bienenhaus); *zhebeln pajn*, *zhebellar*, *Zhebelle roje*, *salega* itd. (Dalje prihodnjič.)

^{106a} Annalen der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Krain (Laibach). Jahrgang 1822 u. 1823, str. 79, 80; Jahrg. 1850, str. 37, 38; Jahrg. 1842, str. 72. — Verhandlungen und Aufsätze. Herausgegeben von der k. k. Landwirthschafts-Gesellschaft in Steyermark (Grätz). 14. Heft (1824), str. 24, 25; 25. Heft (1850), str. 95; 27. Heft (1851), str. 18—22; 29. Heft (1853), str. 126; 33. Heft (1855), str. 20.

¹⁰⁷ Rokopis v NUK v Ljubljani, sign. ms 424.

¹⁰⁸ Rokopis v dveh delih hrani Semeniška knjižnica v Ljubljani, sign. X, VII, 6, 7.

POROČILO ZA MAJ IN JUNIJ

Maj: Kakor v mesecu marcu in aprilu, tako tudi v maju vreme ni bilo ugodno za razvoj čebeljih družin. Večina dni je bila oblačnih, hladnih in močno deževnih. V severnih predelih Slovenije so zabeležili neurja in slano. Temperaturni povprečki so se gibali okoli $+13^{\circ}\text{C}$, kar je nekoliko nižje od lanskega leta. V tretji dekadi pa se je vreme v nekaterih krajih izboljšalo, kar so čebele izkoristile za razvoj in pašo.

Mrzlo in deževno vreme je čebele pri paši zelo oviralo. Zaradi stalnega izpiranja so oljna repica, sadno drevje, divji kostanj in travniške rastline medile zelo minimalno, tako da lahko rečemo, da se prvi dve dekadi kazalec na tehtnici skoraj ni premaknil. Številni čebelarji (Pušča-Bistra, Preddvor, Novo mesto, Zajčje polje) so morali krmiti. Poročevalec iz Sv. Lovrenca na Pohorju poroča, da je pomrlo zaradi griže mnogo čebel. Vidno se je dvignil donos v tretji dekadi, ko se je vreme nekoliko izboljšalo. Čebele so nabirale na detelji, ki je začela cveteti ob koncu meseca, na akaciji, travniških rastlinah, v Primorju pa na žajblju.

Slabo vreme je oviralo tudi rojenje. Maloštevilni roji so se pojavili, in še to proti koncu meseca. Ponekod (Cezanjevci) pa so čebele rojile kljub slabemu vremenu.

Junij: V juniju je še nadalje prevladovalo slabo vreme. Padavine so se pojavljale skozi ves mesec, le v Primorju je bilo nekaj manj deževnih dni. Zabeležena so bila tudi številna neurja, ki so n. pr. v Dražgošah nad Skofjo Loko uničila precej pašnih čebel. Izletnih dni je bilo v vzhodni in zahodni Sloveniji nekaj več kot v prejšnjem mesecu. Srednje mesečne temperature so se gibale okoli $+19^{\circ}\text{C}$, kar je za 1° več kot v juniju lanskega leta.

Paša na akaciji je bila dobra, vendar kratka. Travniška paša je bila manj izdatna kot po navadi. Obe sta dali kar lepe donose, zlasti v Prekmurju in na Pohorju. V Prosenjakovcih je n. pr. opazovalec lahko odvezel opazovalnemu panju 17 kg akacijevga medu. Prav tako je dal lep donos (12,05 kg) opazovalni panj v Sv. Lovrencu na Pohorju, čeprav je znašal povpreček le 4,55 kg na panj. V Novem mestu so čebele na akaciji nabrale le nekaj več kot za lastno potrebo.

V začetku tretje dekade je bilo konec akacijeve in travniške paše, začela pa je cveteti lipa. Tehnica v tej dobi ni pokazala nikjer donosa, ponekod je celo padla.

Rojev je bilo v juniju nekaj več kot v maju.

Dražgoše-Skofja Loka: Okrog 10. t. m. je začela prijemat smreka. V drugi dekadi se je kar dobro držala kljub stalnemu izpiranju. Medila je res neobičajno trdoživo.

Pristava-Ljutomer: Sedaj, ko je končana akacijeva paša, nimajo čebele več kaj brati. Zato jim nismo smeli odvzeti preveč medu. Nekaj čebelarjev prevaževalcev je šlo na Pohorje, večina pa je ostala doma.

ODGOVORI

K 2. vprašanju: Zadelovina. — *Prvi odgovor:* Ne nameravam odgovoriti na vprašanje tov. F. R., marveč bi raje iz tega vprašanja napravil še drugo. Omenjeni tovariš pravi, da je zadelovina mnogo dražja od voska, ker izdelujejo iz nje najfinejše japonske lake. Koliko zadelovine nastržejo vsako leto čebelarji raz okenc panjev, a kam jo spravijo, o tem pa se nikjer ne govori; najbrž gre vse med smeti. Ali bi ne bilo koristno, da se tudi o tem nekoliko razgovorimo in damo navodila, kako naj se z zadelovino ravna in kje bi jo lahko prodali. Kdo je že kdaj kaj slišal o tem, menda noben navaden čebelar. Bral sem, da z njo lahko prevlečemo kovinaste predmete in jih tako zavarujemo pred rjavenjem, če jo raztopimo v alkoholu. Poskusil sem in ni se slabo obneslo. Zadovoljimo se za sedaj, če se nam posreči vnovčiti vsaj čisto zadelovino, a škodovalo ne bo, ako bi kak izvedenec povedal, kako naj odstranimo iz nje vosek.

Abrez

Drugi odgovor. Res je zadelovina dražja od voska, to pa menda zato, ker jo je v večjih količinah težko dobiti. Skoraj noben čebelar je ne zbira, kajti tako zbiranje se ne spleča, ker je večinoma pomešana z voskom.

Ko čistimo panje in okvire, pride vsa zadelovina med voščine, pri kuhanju voska pa stopi v čistilniku na vrh, ker je lažja od njega. Tam jo lahko posnamemo in shranimo, vendar mi ni znano, če ima prekuhana še isto industrijsko vrednost kot surova.

S kemičnimi sredstvi ne bi dobili iz voska dosti več zadelovine. Zato nima smisla, da bi jo pridobivali na ta način, tem manj, ker bi s kemičnim postopkom vosek tako pokvarili, da ne bi bil več uporaben v čebelarstvu.

Virmašan

K 8. vprašanju. Pojavost matice. Da se pojavi pojavost matice šele tedaj, ko je vsa zalega v panju poležena, menda ne bo držalo. Kar se pa tiče zgodnje spraznitve matic iz plemenilnikov kakor tudi onih iz drucev, sem mnenja, da to ne more slabo vplivati na njih zaleganje, saj se vse dogaja po zakonih prirode, ki skušajo zagotoviti povoljno nadaljevanje potomstva. Nekatero matice se že med rojenjem spraše, četudi so le nekaj dni ali morda nekaj ur na svobodi. Iz prakse pa vemo, da so običajno najboljše one matice, ki začnejo zgodaj zalegati.

Abrez

K 11. vprašanju: Ali naj roje prestrezamo ali puščamo, da izletijo. Z roji ima moderno čebelarstvo vedno manj posla, ker večinoma čebelarimo na med. Če čebelar rabi roje, jih najraje sam napravi, ako ne, jih pa preprečuje. Roje je seveda lažje prestrezati kot ogrebat, toda kdor jih hoče prestreči, mora biti v dobi rojenja stalno na straži pred čebeljakom. To pa zahteva mnogo časa, ki ga čebelarjem prej primanjkuje kot preostaja.

Abrez

K 12. vprašanju: Označevanje matic. Naj je striženje kril maticam škodljivo ali ne, jaz jih ne bom nikdar strigel, ker bi moralo vsako, le malo pohabljeno bitje vzbuditi sočutje pri človeku. Pomagajmo si torej raje z barvanjem, ki je učinkovitejše od prirezavanja kril. Eno ali drugo pa je v čebelarstvu potrebno, če hočemo imeti nadzorstvo nad starostjo matic.

Abrez

K 13. vprašanju: Kdaj vsadimo roj v panj? Kdaj vsadimo roj v panj, je odvisno od raznih okoliščin. Če so čebele mirne in ni prevelika vročina, lahko roj takoj spravimo na stalno mesto, če je

pa obratno, je bolje da postavimo zaboj z rojem v hladen in temen prostor ter ga šele zvečer vsadimo. Ne kaže pa ogrebeni roj pustiti do večera na prostem, ker začnejo čebele izletavati in se tako privadijo svojemu mestu, da ga v poznejših dneh še vedno obiskujejo. Tudi ne smemo roj predolgo pustiti na veji, ker bi s tem dali čebelam dovolj časa, da se dokončno odločijo za novi dom, ki so ga že pred in med rojenjem iskale izvidnice.

Abrez

VPRASANJA

16. Enooka čebela. Sem študent in čebelarim eno leto. Pri spomladanskem pregledovanju svojih treh družinic v AŽ-panjih sem naletel na enooko čebelo. Oko je imela v obliki polmeseca raztegnjeno preko celega čela. Zelo sem se začudil temu nenavadnemu pojavu.

Prosim tovariša urednika, da teh nekaj vrstic objavi v Slovenskem čebelarju. Zanima me, ali je kdo od naših čebelarjev kaj takega opazil.

M. Boris, Ljubljana

17. Pozna svatba. Leta 1947 je bila izredno topla in suha jesen. V septembru je nekoliko medila hoja. Mnogo nismo pričakovali od nje. In res! Medišča so bila skoraj prazna, medtem ko so bila plodišča prav dobro založena z medom. Toda to zalogo je večina tukajšnjih čebelarjev imela za ajdov blagoslov.

Sledila je mila zima. Izletnih dni je bilo dovolj. To nas je rešilo zimskih izgub, kajti spomladi smo našli v satovju kar precej kristaliziranega medu.

Razume se, da so matice še pozno v jesen pridno zalegale. Niti trotovske družbe čebelicam ni manjkalo. V drugi polovici mesca septembra sem predstavila štiri istoletne narejence iz eksportnih panjev v medišča AŽ-panjev. Ob tej priliki sem označila vse štiri matice z rdečo barvo. Čez zimo je družina v plodišču enega izmed teh panjev osirotela. Ker pa je bila v medišču rezervna matica, sem kratko in malo odstranila ločilno desko in čebelice so se same združile. Pri pregledovanju medišča pa sem našla

tamkaj v svoje veliko začudenje novo, neoznačeno matico, ki je normalno zalegala. Premišljevanje me je dovedlo do sklepa, da je morala biti že od jeseni v panju. Sprašena je bila najbrž mesca oktobra. Že sem jo hotela zamenjati z drugo, a sem se sproti premislila. Meni pač ne da žilica miru; nekaj mora biti vedno za opazovanje. Matica sem takoj označila ter jo vrnila družini. Zalegala je srednje dobro. Kljub temu so jo čebele še isto leto odstranile in si vzredile drugo. Leto pozneje pa je družina kar dvakrat prelegla. Od tedaj naprej je bil panj v redu in vedno med prvimi po razvoju kakor tudi po donosu. Ostane pa nerazčiščeno vprašanje, kaj je povzročilo smrt označene matice iz eksportovca. Mogoče je bilo tega krivo razburjenje čebel pri prestavljanju v drugi panj in na drugo mesto ali pa duh po barvi.

Savinjska

18. Bolna matica. Preteklo leto je ob prvem generalnem pregledu dvoletna matica v panju št. 2 normalno zalegala. Na treh satih je bilo precej zalege vseh starostnih stopenj. Pri naslednjem pregledu, ki sem ga opravila čez kake tri tedne kasneje, pa sem našla v panju samo še malenkost pokrite zalege. Matica je žalostna tavalja po satih. Čebelice so jo sicer obkrožale in jo na rahlo dregale s tipalnicami, le hrane ji ni nudila nobena. Ko je prišla do celice, napolnjenih z medom, je zlezla preko njih; hrana je ni mikala. Tu in tam je poiskala prazno celico ter potisnila vanjo svoj zadek, kot bi hotela leči. Pri tem se je izredno dolgo mudila, a zaželenega uspeha ni bilo; celica je ostala prazna. Drugi dan se mi je nudila ista slika. Ker sem uvidela, da je matica doslužila, sem jo odstranila, sate s čebelami pa preložila v medišče sosednjega panja.

Jasno mi je bilo takoj, da je matica zbolela, a kaj je bilo vzrok njeni bolezni, se še danes sprašujem. Čebelarim že nad štirideset let in je to zame prvi tak primer. Radovedna sem, ali se je že kaj podobnega pripetilo komu drugemu iz čebelarske bratovščine.

Savinjska

Najnovije iz veterinarske literature. *Veterinaski arhiv* v Zagrebu prinaša razpravo »O delovanju nekaterih antibiotikov na mikrosporidije noseme apis«, ki jo je napisal *I. Tomašec*. V razpravi opisuje poizkuse, ki jih je napravil v letih 1952 in 1953 s kloromicetinom, s streptomycinom, teramicinom, aureomicinom in penicilinom. Avtor je pri kontrolni skupini čebel, ki je ni zdravil z antibiotiki, našel 7 do 32 milijonov trosov noseme apis v eni čebeli. V čebelah pa, ki jih je hranil 10 dni s sladkorno raztopino, kateri je bilo na vsak cm³ primešanih 0,25 mg, 0,025 mg ali 0,0025 mg zgoraj navedenih antibiotikov, mu ni uspelo vidno in stalno zmanjšati števila trosov v srednjem delu črevesja. Tomašec na kraju omenja, da je delo subvencionirala Jugoslovanska akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu in da je, ko je bilo delo že v tisku, iz *American Bee Journala* 1953 zvedel, da sta napravila podobne poizkuse tudi *H. Katznelson* in *C. A. Jamieson*. Imenovana sta poleg tega preizkusila tudi antibiotik fumagilin, ki zelo uspešno preprečuje razvoj trosov noseme apis v črevesju čebele. Fumagilin je antibiotik ameriškega izvora in ga avtor ni mogel dobiti. Prav tako ni preizkusil gramicidina, ki so ga začeli proizvajati v Rusiji in je podobnega sestava kakor fumagilin.

H. Studier popisuje v *American Bee Journalu* 1953, pod naslovom »Zatiranje kuge čebelje zalege s teramicinom«, svoje izkušnje o zdravljenju čebel s tem antibiotikom v nekem velikem čebelarstvu, kjer so družine že več let poprej zdravili s sulfatiazolom.

Proti sulfatiazolu, ki ga je avtor v večkratnih presledkih pokladal čebelam s sladkorno raztopino, so povzročitelji kuge čebelje zalege postali sčasoma tako odporni, da se je začela bolezen zopet pojavljati. *Studier* je pričel nato zdraviti družine s teramicinom tako, da je vse satje v okuženih panjih obrizgal z 0,75 procentno vodno raztopino terami-

cina. Že čez 14 dni je opazil, da je zdravljenje s teramicinom veliko boljše kot zdravljenje s sulfatiazolom. Uspeh se je pokazal celo pri nekaterih zelo okuženih družinah, ki so bile močno odporne proti sulfatiazolu in pri katerih je v februarju 1953 uporabil sestavino, imenovano »Terramycin Poultry Formula«. Vsako družino je nakrmil z dvema litri sirupa, v katerem je bil raztopljen 0,75 procentni teramicin, poleg tega pa je njeno satje še obrizgal z 0,75 procentno vodno raztopino teramicina. Čez dva mesca je imela taka družina polno mlade zdrave zalege, le tu in tam je bilo najti nekaj pokritih propadlih ličink iz preteklega leta. Družino je po pregledu takoj okrepil s čebelami iz zdravih panjev in po desetih dneh je bilo vse satje popolnoma očiščeno.

V hladnejših dneh je treba družine hraniti in ne brizgati, v dneh izdatne paše pa je bolje obrizgati samo satje. S satov čebele poprej otresemo, nato jih nabrizgamo z vodno raztopino teramicina z obeh strani. Tudi v preventivne namene priporoča *Studier* hranjenje s teramicinom, vendar pripominja, da bodo trosi kuge pri daljši uporabi teramicina sčasoma postali proti temu antibiotiku odporni in upa, da bo nato mogoče zdraviti bolezen zopet s sulfatiazolom.

V *Pčelovodstvu* objavlja *Roščin* razpravo z naslovom »*Ekonomska ocenitev načinov, po katerih zatiramo evropsko gnilobo čebelje zalege*«. Avtor je zdravil evropsko gnilobo na dva načina: 1. s pretresanjem čebel in 2. s sulfatiazolom. Z načinom pretresanja čebel je zmanjšal število umrlih ličink od 36 % na 5,6 %, a s sulfatiazolom od 32,3 % na 2,1 %. Pri kontrolni družini (ki je bila v istem čebelnjaku in je ni zdravil) se je v enakem razdobju zmanjšalo število obolelih ličink od 31,0 % na 20,7 %. Niti z enim niti z drugim načinom se ni posrečilo *Roščinu* trajno ozdraviti okuženo družino.

Povprečni donos medu je znašal pri pretresenih družinah 15,6 kg na panj, pri družinah, zdravljenih s sulfatiazolom, 25,1 kg, a pri kontrolnih nezdravljenih družinah samo 10,5 kg na panj.

Stroški zdravljenja s sulfatiazolom so bili dva in polkrat manjši od stroškov zdravljenja s pretresanjem čebel. Zato priporoča avtor pri pojavu gnilobe (pohlevne, evropske) medikamentozno terapijo s sulfatiazolom ali z antibiotiki (streptomycinom, teramicinom itd.). Pretresanje čebel in eventualno zdravljenje z medikamenti pa je umestno le tedaj, če je v oboleli družini veliko število propadlih ličink.

Balodis priobčuje v časopisu *Pčelovodstvo* navodila za zatiranje čebeljih uši ali krpljev. Če hočemo čebeljo uš z uspehom zatreti, piše avtor, moramo vsako leto izmenjati v plodišču 50 do 100 % satja. Razen tega je treba ob vsakokratnem pregledu družine vse satje s pokritim medom natančno preiskati. Pokrovičke, s katerimi je med pokrit in v katerih je opaziti hodnike krpljevih ličink, moramo z ostrim predmetom ali nožem razdejati, nakar bodo ličinke same poginile.

Bailey poroča v časopisu »*Nature*« o delovanju fumagilina na nosečo apis. Pri čebelah, okuženih z nosečo apis, se po hranjenju s fumagilinom v sladkorni raztopini naglo zmanjšuje število trosov v srednjem črevesju. *Bailey* meni, da učinkuje ta antibiotik na nosečo apis v času njenega delovanja ali boljše razvoja v epitelu (površnici) srednjega črevesja, ne deluje pa na amoeboidno obliko noseče apis, preden ta pride v črevesne stanice, kakor to misli *Katznelson* in *Jamieson*.

Pri zdravljenih čebelah je ugotovil recidive, to se pravi ponovitev okužbe celo v primerih, ko je prenehalo zdravljenje šele po 17 dneh. *Bailey* si to razlaga takole: Povzročitelj noseče apis je trajno naseljen na prednjem delu srednjega črevesja, kjer ščiti esophagealna (požiralnikova) invaginacija površno sluznico črevesja in zato na tem mestu fumagilin ne more delovati na povzročitelja.

Dr. K. L.

Kolesarska zračna tlačilka. Med prevažanjem čebel ob vročem vremenu sem večkrat premišljeval, kako bi čebele pripravil do tega, da ne bi tako zelo oblegale okenc, s čimer povzročijo, da slab zrak ne more odhajati iz panja, sveži pa ne vanj. Domislil sem se svoje kolesarske zračne tlačilke, ki ima na koncu gumijastega podaljška nekaj centimetrov dolgo koničasto kovinsko cevko. Takoj pri drugem prevažanju sem jo vzel s seboj in me je povsem zadovoljila.

Pred prevozom odvezam vedno glede na moč družine iz sredine medišča dva do tri sate tako, da pustim eno samo vrzel, torej ne tako, kakor delajo nekateri, da pustijo več vrzeli. Čebele se seveda zberejo najprej v tem praznem prostoru in silijo potem, če se razburijo, proti okencu. Kakor hitro je taka družina preveč oblegala okence, sem vzel tlačilko, jo naslonil na spodnji del zgornjega okenca, vtaknil koničasti del cevke skozi mrežo in začel potiskati zrak v vrzel. Že po nekaj sunkih sem opazil, da so se začele čebele razmikati, čez kakih pet minut pa je bila vrzel že dobro razredčena in čebele so se kolikor toliko umirile. To je razumljivo: tlačilka je gnala v medišče sveži zrak, ki se je sprva pomešal s slabim, kasneje pa je v tej mešanici bilo vedno manj slabega zraka, ker je zaradi dovajanja svežega moral skozi mrežo iz panja. Morda bi bilo dobro, če bi za ta namen naredili daljšo kovinsko cev, da bi segla globlje v panj.

Če tako odstranimo slab zrak iz medišča, smo pomagali tudi plodišču, ker se slab zrak iz plodišča dviga v medišče. V plodišče samo nisem s tlačilko, dovajal svežega zraka, ker se mi je zdelo, da bi pihanje škodovalo zalegi.

S. Raič

Premično dno, opisano v čebelarjih opravih (Slovenski čebelar 1953, št. 9), sva s sosedom napravila vsak v treh primerkih in letos preizkusila njegovo uporabnost. Meni kakor tudi sosedu so družine v panjih s premičnim dnom lepo prezimile. Družine so bile mirne, hrane

so malo porabile, dokaj dolgo zimo so prestale skoraj brez mrtvic.

Premično dno sva napravila iz lesonitne plošče, na katero sva pribila dober centimeter visoke letvice. Prednosti premičnega dna, ki so opisane v gori navedenih čebelarstvih opravilih, držijo: mrzli zrak nima direktnega dostopa do čebel, veter jih ne vznemirja, prvi sončni žarki in ptiči jih ne begajo. Tovariši čebelarji, napravite si opisano dvojno dno iz lesonita in zadovoljni boste z njim.

Anton Virant

Se o satnicah iz umetne smole. Tovariš Josip Zupanc iz Hamborna v Westfaliji mi piše, da v preteklem letu ni preizkusil novih satnic iz plastične mase, kakor je obljubil lani v Slovenskem čebelarju. Satnice je prejel šele julija, pa je bilo za preizkus že prepozno, ker od tega mesca dalje čebele tam več ne grade satovja. Zupanc me nadalje prosi, naj pojasnim glede na poročilo, ki je izšlo v 12. številki Slovenskega čebelarja 1953, da je izumitelj teh satnic krojač in čebelar Josef Hagen iz Wintersdorfa über Trier in ne dr. Osterholzer, razprodaja pa jih specialna trgovina H. Heinz Bergman, Mayen. Izdelujejo jih tudi po drugih merah, ne samo v nemški normalni meri 22 × 35 cm.

Pri satnicah, ki so bile na razstavi v Hambornu, tovarišu Zupancu ni ugalajalo, da so bili odtisi celic na vogalih zabrisani. Zupanc je na to pomanjkljivost opozoril samega izumitelja Hagen, ta pa mu je zatrdil, da jih čebele kljub temu brezhibno izdelajo, če jim jih damo pravočasno graditi. Na reklamnem listu, ki sem ga prejel od Zupanca in na katerem Josef Hagen razlaga svoj patent, je tudi slika zaleženega sata, zgrajenega nad tako satnico. Na sliki pa je jasno videti, da vogali niso do kraja izdelani.

Tovariš Zupanc mi je pred kratkim poslal satnico iz umetne smole nemške mere. Pošiljka je bila oddana na pošti kot vzorec brez vrednosti, vendar je na carini v Mariboru niso ocarinili kot tako, temveč kot navadni zavoj iz inozemstva. Seveda me je to precej stalo. Ne vem, ali bi se jezil ali ne.

Ta satnica je na pogled dokaj podobna satnici iz voska, le malo svetlejša barve je, nekoliko debelejša in tudi težja. Odtisi celic pa niso tako ostri, kakor bi morali biti. Videti je, kot bi bili robovi celic nekako potlačeni, kar večkrat opazimo tudi pri voščenih satnicah, če so izpostavljene hudi vročini. Satnico bom preizkusil še to leto, še prej pa jo prinesem pokazat v Ljubljano.

S tovarišem Zupancem sem že polnih 12 let v stalnem dopisovanju, ne da bi se z njim osebno poznal ali ga kdaj videl. Ta naš rojak je ugleden čebelar v tujini. Kadar bijejo tamkajšnji čebelarji boj za pasišča, jim zna le Zupanc s svojim nastopom pomagati. Zato je vedno na potovanju, zlasti v času prevažanja. Po zaslugi Zupanca se tamkajšnji čebelarji zelo zanimajo za naše matice. Ko sem mu jih ob neki priložnosti poslal večje število, je nekaj od teh oddal tudi sosednim čebelarjem, ki jih ne morejo prehvaliti.

Končno še tole: Ko je tovariš Zupanc v razgovoru z izumiteljem satnice iz plastične mase omenil našo Čebelarstvo zvezo v Ljubljani, ga je Hagen prosil, naj posredujem pri njej, da bi ji mogel dobaviti svoje satnice in jih tako plasirati tudi na našem trgu.

Hinko Klanšek

Se ena priprava za vtiranje žice v satnice. Žico vtiramo v satnice navadno z zobčastim kolescem, ki ga prej primerno razgrejemo na plamenu ali v vreli vodi. Poizkušali so tudi z nenazobčanim kolescem, ki pa se menda ni obneslo. Nekateri so zelo hvalili vtiranje žice z električnim tokom; ker se ta način ni razširil, bi rekel, da z njim nekaj ni bilo v redu. Nekoč sem gledal tako opravilo in me ni prav nič navdušilo; satnice so bile slabo pritrjene na žico ali pa ob žici raztopljene.

Neki čebelarstvi vsevedež ni bil zadovoljen z navadnim kolescem za vtiranje žice, delo mu je šlo vse prepočasi od rok. Kaj je napravil zvita buča! Pri nekem prijatelju je dobil majhen »štanjador«, kakor imenujemo pri nas na Goriškem električno spajalno pripravo. Na tistem delu priprave, s katerim cini-

mo, je vdelal glavico s kolescem, kakršno je v splošni rabi, in novo orodje je bilo narejeno. Preden pričnemo s tem orodjem delati, ga preizkusimo. Če greje preveč, je treba kolesce bolj na dolgo nasaditi, če premalo, pa obratno. Priprava je urejena tako, da je primerna za določeno električno napetost, to je za 120 ali 220 voltov. Pred uporabo vključimo tok in počakamo, da se kolesce zadostno ogreje. Če delamo počasi in postane kolesce prevroče, tok za nekaj časa izključimo. Drugače pa gre delo kaj imenitno od rok in priprave kar ne morem prehvaliti.

Abrez

Ogromno gnezdo sršenov sem imel priliko opazovati predlanskim. Ob cesti, ki pelje iz Kanala ob Soči proti Avčam, leži vojaško pokopališče, kjer so v prvi svetovni vojni Italijani pokopavali svoje na banjiški planoti padle vojake. Pokopališče je sedaj opuščeno ter spremenjeno v lep sadovnjak, le na sredi še stoji kake tri metre visok kamnit spomenik, ki sem si ga hotel поблиže ogledati. Začuden pa sem že iz precejšnje razdalje opazil, da spomenik ni povsem zapuščen; pod njegovim vrhom je namreč »zob časa« napravljal razpoko in skozi njo so izletavali ter priletavali sršeni tako živahno kot čebele v srednje močnem panju. Moralo jih je biti več tisoč, saj se je kar senca delala za njimi. V prostorni notranjosti votlega spomenika so morali imeti ogromno in dobro zavarovano gnezdo. Lani sem jih šel zopet pogledat, a »panj« ni bil več zaseden...

Deel

Škrbinec na Ljubljanskem barju. Ljubljansko barje je znano po veliki množini škrbinca. Leta 1948 je bilo večkrat temeljito poplavljen in čudno, škrbinec je skoraj popolnoma izginil, le ob cestah, ki so nekoliko dvignjene, se je držal. Čebelarji smo se tega veselili, ker škrbinec zelo uničuje čebele; ima ostre rese in čebele popolnoma počrtnijo, ker si ob teh resicah ogulijo dlačice, ko nabirajo medecino ali pelod. Naše veselje pa je bilo kratkotrajno, kajti že leto dni po poplavi se je začel zopet pojavljati in

danes ga ni nič manj, kakor ga je bilo pred poplavo. Ni pa tako z rumeno deteljo, ki so jo poplave tudi razredčile. Na našo žalost se le počasi spet širi.

S. Raič

Mravlje. V lanskem letniku Slovenskega čebelarja razpravlja tovariš Efer o najrazličnejših sredstvih, s katerimi je mogoče pregnati nadležne mravlje iz čebelnjaka. K njegovi razpravi naj dodam še svoje navodilo!

Vzemi pol kilograma žvepla v prahu in ga potrosi vse okrog panjev, kakor tudi po panjih, ko čebele še ne letijo. Zelo praktično je, ako uporabljaš pri tem kar vinogradniški žveplalnik ter z njim zaprašiš temeljito ves čebelnjak in njegovo okolico. Ze prvi dan jo bodo vse mravlje odkurile in se zlepa ne bodo več prikazale. Z žveplom jih boš pregnal tudi iz prostora, kjer hraniš med in kjer so pogostoma še veliko bolj nadležne kot v čebelnjaku.

Pavle Breclj

Ako ni čebelarja zraven. Pri nekem prevzemu panjev ljudske imovine, ki so jih nameravali poslati na pašo, je bil navzoč tudi član ljudskega odbora. Sredi noči so nakladali panje na avto, ki naj bi jih odpeljal na postajo, kjer naj bi jih prevzel čebelar. Zgodilo pa se je, da je padel panj na tla in se razklal. Čebele so vse divje z glasnim šumenjem privrele skozi nastalo razpoko. Stirje ljudje (nečebelarji) so se znašli pred težkim problemom. Kaj storiti? Končno se oglasi član ljudskega odbora in pravi: »Veste kaj? Jaz skočim domov po prazno blazino, v katero bomo spravili panj in jo zgoraj zavezali. Tako lahko pošljemo panj na postajo, tam pa naj se nadalje ukvarja z njim čebelar.«

H. K.

Za one, ki vse znajo. Čebelar Ferlin mi piše: »Čebelarim že 43 let. Imajo me za imenitnega čebelarja, jaz pa vem, koliko kozlov sem že ustrelil pri čebelah. Kljub starosti 85 let se še vedno učim. In še se bom učil, dokler bom čebelaril, pa čeprav bi živel 156 let kot Turek.«

Gospodsvetski

POROČILO

o III. rednem občnem zboru
Zveze čebelarских društev za Slovenijo
(Nadaljevanje)

Za Raičem je dobil besedo starosta slovenskih čebelarjev, tovariš Avguštin Bukovec. »Tovariši čebelarji!« je nagovoril zbrane delegate in nadaljeval:

»Danes se vam bo treba odločiti o bodoči usodi naše čebelarske organizacije. Marsikomu bo to zelo težko, ker si v vrtincu najrazličnejših vesti o nedavnih dogodkih v ZCD ni čisto na jasnem, kaj vse se je godilo in kdo vse je pripomogel, da smo zabredli tako daleč, da sedaj skoraj nihče ne ve, kaj naj storimo, katero pot naj uberemo, da bi naša Zveza spet opravljala svoje poslanstvo vsaj približno tako kakor svoje dobre dni.

Zato menim, da je prav, če vam natočim čiste resnice o vseh nezakonitostih in nerednostih, ki so se godile že od leta 1952 dalje. S tem naj bi bil konec vsakemu polovičarstvu in pristranskemu raznašanju krivde o posameznih funkcionarjih zadnjega Zvezinega odbora. Nikomur ni treba delati krivice, nobenih podtikanj več in valitev krivde na osebe, ki dejansko niso prav nič v zvezi z nepravilnostmi, ki so se godile.

Prve nerednosti so bile dognane že v letu 1952, in sicer na podlagi vesti, ki so krožile med uslužbenci Zveze. Stopil je v akcijo nadzorni odbor in že po površnem pregledu knjig ugotovil, da se je gotovina Zveze uporabljala v nedovoljene namene. Na seji predsedstva sta tovariša Ježek in Debevec prebrala pismeno poročilo o reviziji, iz katerega smo zvedeli, da je direktor Namar svojevoljno in brez vednosti odbora dajal posojila privatnim osebam ter z Zvezinim denarjem uganjal špekulacije. Neki ženski v Beli krajini je nakazal velik znesek za ilegalni nakup dolarjev,

od uslužbenca Zveze tov. Mažgona pa si je dal izplačati znesek 166.000 din pod pretvezo, da bo z njim nakupil med za Čebelarno. Ta znesek pa ni uporabil za navedeni namen, marveč za nakup 2500 kg bakrenega nafternata, ki ga je takoj prodal podjetju »Pinus« v Mariboru s 50-procentnim dobičkom, kar je zneslo okroglo 75.000 din. Ta dobiček pa ni odvedel Zvezi, marveč ga je dal vknjižiti v dobro svojega Čego-računa. Namar je prvotno celo zahteval, da se ves dobiček izplača njemu osebno, kar pa je preprečil nadzorni odbor. Značilno pri tej kupčiji je, da je že podjetje »Udarnik«, pri katerem je Namar kupil nafternat, zaslužilo pri prodaji 100 %. Gre tedaj za izrazito verižništvo.

Ko so posamezni odborniki po prečitaniu poročila nadzornega odbora zahtevali od direktorja Namarja pojasnila, se je ta temu enostavno uprl, češ da bo odgovarjal samo tovarišu predsedniku, ki takrat še ni bil nazvoč. Šele na najodločnejšo zahtevo odbornikov je dal nekaka pojasnila, ki pa njegove manipulacije z Zvezino imovino niso opravičila. Na pritisk vseh odbornikov je podal ostavko na mesto direktorja, dane besede pa seveda ni držal.

Na eni izmed naslednjih sej se je razpravljalo o gospodarski dejavnosti Zvezinih podjetij v bodočih dveh letih. Takrat je direktor Namar prišel na plan s svojimi megalomanskimi načrti, ki naj bi gospodarstvo naše organizacije pripegljali na tako imenovana nova pota. Predlagal je zgradbo 6-nadstropne hiše v Kolodvorski ulici, kar bi stalo 150 milijonov, otvoritev bifeja poleg kavarne Evrope na Gosposvetški cesti s stroški 18 milijonov, postavitve nove mizarske delavnice na Vrhnikih, ki naj bi stala 5 milijonov, dvig društvenega doma na Miklošičevi cesti in razne adaptacije v njem, kar naj bi stalo nadaljnjih 20 milijonov. Vsega skupaj bi tedaj morali investirati nad 200 milijonov dinarjev,

dejansko pa bi bili stroški še mnogo večji, ker so cene gradbenega materiala neprestano naraščale. S temi fantastičnimi načrti se jaz nisem strinjal in sem to tudi utemeljil, toda pri glasovanju me ni nihče podprl in je bil program sprejet, jaz pa sem podal ostavko na mesto podpredsednika Zveze. Že prej je odstopil tov. Cvetko, kmalu nato tov. Arko, tovariša Majcen in Mihelič pa sploh nista hotela več sodelovati v novem odboru. Sedaj se zavedam, da nismo prav storili, ko smo vrgli puško v koruzo. Morali bi vztrajati, se boriti do skrajnih meja, pa bi bržkone preprečili polom, ki je sledil. Zato nosimo deloma tudi odstopivši odborniki nekaj krivde na tem, kar se je pozneje zgodilo.

Vse te nepravilnosti je nadzorni odbor na lanskem občnem zboru v svojem poročilu le bežno omenil, jih prikazal kot nedolžne prestopke in celo predlagal razrešnico Zvezinemu odboru. Kaj je predsednika nadzornega odbora, Leopolda Debevca, privedlo do tega, da je zavzel kar naenkrat tako popustljivo stališče, ne morem uganiti, niti ne razumeti. Še več! Namesto da bi se direktorju Namarju pristriglo peruti, je občni zbor, sicer ne soglasno, izglasoval široko linijo gospodarske dejavnosti naše Zveze. Pač značilno, do kako lahkomišelnih sklepov lahko pride, če niso ljudje o stvari natančneje poučeni. Posledice tega sklepa so se kmalu pokazale. Direktor Namar je pod posebno patronanco Zvezinega predsednika uvedel »široko gospodarsko dejavnost«, ki je končno privedla do katastrofe. Za izvedbo svojih načrtov se mu je zdelo potrebno, da zbere okoli sebe cel štab novih uslužbencev. Že po dveh mesecih se je njihovo število pomnožilo za več kakor 100 %. Ko se je Zveza leta 1952 preselila na Miklošičevo cesto, smo imeli vsega skupaj 18 uslužbencev, leta 1953 pa kar 42. Seveda je to pomenilo velikansko obremenitev naše blagajne, in sicer tem bolj, ker so bili med njimi tudi taki, ki svojih dolžnosti niso tako opravljali, kakor bi jih morali, ker pač niso bili za to kvalificirani.

Da bi mogel inozemske zastopnike dostojno sprejemati, je direktor Namar

najel v Cigaletovi ulici pomožne uradne prostore, za katere mora Zveza plačevati mesečno 35.000 din, v zimskem času pa zaradi centralne kurjave celo 45.000 din. Poskrbel je tudi za dostojno opremo svoje sobe in potrošil za nakup preproge velik znesek. Nič za to! Saj smo imeli denarja na kupe. Dobili smo ga pri banki, kolikor smo ga hoteli. Tako je bilo n. pr. od 16. decembra 1952 dvignjenih pri Narodni banki 3.250.000 din in izročeni tov. Mažgonu. Ta se je branil te gotovine, ker je ni toliko potreboval, a jo je moral po nalogu direktorja Namarja vseeno prevzeti za nakup medu in lesa. Lesa sploh ni dobil, za nakup medu pa je potrošil 1.550.000 din, medtem ko je ostanek na pritisk odbora vrnil 29. decembra 1952.

Prišla je doba regresa. Zaradi najučinkovitejšega pospeševanja kmetijskih panog je državna oblast dala na razpolago več milijard, s katerimi je hotela kmetovalcem pomagati, da bi kmetijske potrebščine lahko kupovali po zelo znižanih cenah. Tako je n. pr. bilo sklenjeno, da bodo čebelarji lahko dobivali panje in čebelarke potrebščine s 60 % popustom. Ta zelo pomembna in velikodušna podpora oblasti pa je marsikje imela za posledico umazane špekulacije, s katerimi so se posamezniki okoriščali. Tudi direktor Namar se je hitro znašel. Po njegovem mnenju je bila dana lepa prilika, da si Zveza pridobi na lahek in seveda »pošten« način nekoliko milijončkov. Na hitrico je predlagal upravnemu odboru, naj se osnuje 50 Čegojev po 60 panjev in 50 po 120, skupaj torej 9000 panjev. Dal je izstaviti 100 fiktivnih naročilnic ali bolje dobavnice v skupnem znesku 70.400.000 din. Uslužbenca Jelnikar in Pajkova sta se izstavljanjem teh fiktivnih listin uprla, toda direktor Namar je zahteval brezpogojno izvršitev naročila, češ da je vse v redu in dogovorjeno s faktorji pri Narodni banki. Nekateri člani odbora so direktorja Namarja na seji dne 16. maja 1953 opozorili na nezakonitost in nepravilnost regresiranja vnaprej, češ da to smrdi po kriminalu, toda Namar ni odnehal in je potolažil odbornike rekoč, da je tako regre-

siranje po informacijah, ki jih je dobil pri uglednih predstavnikih oblasti, uradno komercialna uzanca.

Ko je revizijska komisija pričela s svojim poslovanjem, se je v Namarju vzbudila slaba vest. Da bi dal fiktivnim naročilnicam pečat pravilnosti, je moral neki uslužbenec Zveze sestaviti nekako pogodbo med Zvezo in Čegoji, po kateri bi bila Zveza dolžna dobaviti Čegojem zgoraj omenjene panje s čebelarškim priborom vred. To pogodbo so datirali z lažnim datumom 7. avgusta 1953. Predložili so jo v podpis tov. Novaku, ki pa je podpis odklonil z motivacijo, da dne 7. avgusta 1953 še ni bil uslužbenec Čebelarne. Za Zvezo jo je potem brez pomisleka širokogrudno podpisal načelnik gospodarskega odseka Rado Podgoršek. Uslužbenec, ki je pogodbo sestavil in lažno datiral, trdi, da je direktorja Namarja opozoril, da ta pogodba ne predstavlja pravnega akta, ker odsek Čego ni registriran kot samostojno podjetje. Priznava tudi, da se je s to pogodbo poskušalo komisijo zavesti v zmotu.

Sploh se je z regresom grdo izkoriščala ne le država, marveč tudi čebelarji. Blago so morali vnaprej plačati, potem pa čakati mesce in mesce na dobavo. Ko pa so blago dobili, je marsikdo prejel tako slabe izdelke, da je za našo Čebelarno, ki je običajno dobavljala resnično prvostne izdelke, sramota. Celo taki panji so se razpošiljali, v katerih sta se krajna sata tiščala sten, vsi pa stropa, da ne omenim še nešteto drugih pomanjkljivosti. Kakor hitro se je začelo regresiranje, je naša delavnica na Vrhniki morala dejansko prodajno ceno franko delavnica v znesku 5158 din zvišati na 5731 din, prodajna cena v Čebelarni pa je bila določena na 6265 din. Po Namarjevem nalogu je morala Čebelarna prodajati panje od avgusta 1953 dalje po 7000 din. Da so bili čebelarji pri tem prekomernem dobičku res hudo oškodovani, ni treba posebej poudarjati.

Kako neomejen gospodar čez imovino Zveze je postal direktor Namar, najlepše osvetljujeta tale primera. Dne 23. decembra 1952 si je pri uslužbencu Mažgonu kratko in malo izposodil 200.000 di-

narjev za nakup medu, kakor je dejal. Ta znesek je vrnil šele na pritisk nadzornega odbora 3. in 4. februarja 1953. Izjavil je, da je s tem denarjem nameraval priti do dolarjev. Ko je bil kasneje opozorjen na to nezakonito dejanje, se je izgovarjal, da za prepoved nakupovanja ni vedel, čeprav je bil pred nastopom službe pri Zvezi uslužben v oddelku za devize Gospodarskega sveta LRS. Prav zagonetna pa je zadeva z 1.500.000 dinarji, ki jih je 25. aprila 1953 izročil šefu izvoza »Slovenija-les« Arku, baje za nakup lesa, čebel, medu in voska. Ta denar je bil Arku izplačan v čudnih okoliščinah in v zagonetne namene. Govore, da so hoteli z njim nakupiti les in ga izvoziti, da bi prišli do deviz. Na pritisk dveh uslužbenk Zveze pa je »Slovenija-les« ta znesek z obrestmi sto tisoč dinarjev oktobra mesca 1953 moral vrniti. Iz zagovorov direktorja Namarja in Arka ni mogoče dognati, kaj sta pravzaprav nameravala. Trditvev pobija nasprotno trditvev. Namar dolži Arka, da je z denarjem Zveze delal druge kupčije, Arko pa zopet govori drugače. Na seji upravnega odbora je Namar to zadevo pojasnjeval s tem, da je hotel Zvezi preskrbeti kvalitetni les za panje. Na veliko začudenje pa je kasneje dajal čisto drugačna pojasnila.

Omenil sem že, da je direktor Namar nameraval poleg kavarne Evrope urediti nekaj bife. Dolgo časa je za ta prazni lokal plačeval precejšnjo najemnino. Ker pa Zveza od MLO ni dobila dovoljenja za točenje alkoholnih pijač, je namero o otvoritvi opustil in prodal lokal podjetju »Konus« za 532.000 din. Ker znašajo stroški Zveze za najemnino, arhitekta in neko uslužbenko 202.000 din, je bilo pri tej kupčiji zasluženih okroglo 330.000 dinarjev. Seveda bo te stroške prevelil »Konus« na svoje konzumente. Navdve značilno je, da je direktor Namar za vodstvo tega bifeja vnaprej najel neko žensko moč in ji več mesecev plačeval po 10.000 din.

Zvest svojemu načelu, da je treba povečati gospodarsko dejavnost Zveze ali bolje njene trgovine, je na tretji lanski seji upravnega odbora izjavil: »Dolžni

smo preplaviti vso Jugoslavijo z medom, povsod postaviti odkupne centre. Cene medu moramo držati visoko. Medu na tržišču enostavno ne sme biti, vsega moramo pokupiti.« S tem je menil, da mora Zveza dobiti ves jugoslovanski med v svoje roke, nakar bo lahko cene temu proizvodu diktirala po mili volji.

Tovariš Jelnikar je bil zadolžen, da začne nakupovati med. Pri tem ni bilo govora niti o kvantiteti niti o kvaliteti, pač pa o vsaki količini, ki bi jo bilo mogoče dobiti. Sčasoma je bilo kupljenih vsega okoli 28 vagonov medu najrazličnejše kakovosti. Takrat, ko je bilo sklenjeno nakupovati med, si še nihče ni bil na jasnem, kje naj bi bil vskladiščen, kje se ga bo čistilo in pripravljalo za konzum in za izvoz. Nazadnje se je to vprašanje v veliki naglici le nekako rešilo. Med je Zveza začela ponujati na zunanjih tržiščih: v Avstriji, v Nemčiji in v Trstu. Te ponudbe so se izvrševale tako, da sta direktor Namar in še neki uslužbenec Zveze večkrat potovala v inozemstvo, kar je bilo zvezano z velikanskimi potnimi stroški. Pri »Kontinental-exportu« v Ljubljani je bilo v ta namen nakupljenih 165 dolarjev po 2055 din ter 78.000 lir po 3,5 din, pri Agrotehniko v Ljubljani pa še 1800 šilingov, seveda po zelo visoki ceni. Po izjavi podjetja »Kontinental-export« bi se tem visokim potnim stroškom lahko ognili tako, da bi poslali vzorce našim trgovskim zastopstvom v inozemstvu, ki so prav malo zaposlena in bi zaradi tega proti manjši odškodnini lahko uspešno posredovala pri prodaji.

Od navedene množine medu je bilo doslej prodanih približno 7 ali 8 vagonov — mogoče sedaj tudi več. Natančno vam tega ne morem povedati, vem pa, da je ostalo neprodanega nad 18 vagonov. V denar je šel samo kvalitetni med, tisti, ki ga na domačem tržišču najbolj potrebujemo. Na zalogi je ostalo mnogo mešanega medu slabše kakovosti. Bati se je, da tega v bližnji bodočnosti ne bo mogoče razpečati niti doma, še manj pa v tujini. Ni izključeno, da bo morala Čebelarna prodajati med po nižji ceni, kot je bil kupljen. Seveda se pa s tem zelo zmanjša upanje čebelarjev, da

bodo lahko letošnji med prodali Čebelarni po primernih cenah. Dokler je toliko medu na zalogi, ni pričakovati, da bo Čebelarna kupovala še novi pridelek. Sedaj, ko je katastrofa tukaj, pa Namar dolži tov. Jelnikarja, da je on kriv, da je na zalogi toliko medu slabše vrste. Trdi, da mu je dal nalog, naj kupuje le med izvozne kvalitete in da on ni določal cene, marveč Jelnikar pri odkupu samem. Ta trditev pa je v kričečem nasprotju z zgoraj navedeno njegovo izjavo na seji. Neizpodbitno dejstvo je tudi, da je bilo pred vsakim večjim nakupom posvetovanje med Jelnikarjem, Namarjem in načelnikom gospodarskega odseka Podgorškom zaradi določitve cene in šele potem je bila izstavljena in podpisana zaključnica. Jelnikar je direktorja Namarja stalno opozarjal na posledice prekomernega nakupa medu in previsokih cen, a je naletel vedno na gluha ušesa. Da je trditev tov. Jelnikarja resnična, pa lahko potrjuje nekateri bivši uslužbenci Čebelarne. Kako šepav je Namarjev zagovor in prevalitev krivde na Jelnikarjeve rame, sledi iz dejstva, da je vse kupnine za med nakazoval izključno Namar sam. To pa niso bili majhni zneski, temveč gre za vsoto nad 60 milijonov dinarjev. Če bi Namar domneval, da utegne biti nakupljenega preveč medu, bi lahko nadaljnje izdajanje denarja v ta namen vsak trenutek ustavil. Značilno za takratne razmere v Čebelarni je dejstvo, da je med prevzemal delavec, ki kuha voščine, ne da bi ga tehtal.

Velikanske vsote denarja se je izdalo tudi za nakup najrazličnejših motornih vozil. Komaj je Zveza kupila nov avto, že je bil pokvarjen. Popravila so bila draga, poškodbe pa na dnevnem redu. Evidence o njegovi uporabi dolgo časa ni bilo nobene, še manj pa evidence o porabi pogonskega materiala. Izguba pri avtomobilih je šla v sto tisoče. Tako je n. pr. v enem primeru znašala škoda, ki jo je povzročil šofer in je bila ugotovljena po izvedenih, nad 100.000 din. Trenutno imamo 1 tritonski tovorni avto, ki pa ni uporaben, en kmetijski traktor znamke »Unimog« z dvema prikolicama, 2 osebna avtomobila, od katerih je eden

dolgo razpadal na dvorišču, in 3 motorna kolesa. Čisto gotovo je, da »Unimog« ne spada na ljubljanske ceste, ker je po svojem ustroju prilagojen kmetijskim potrebam. Osební avtomobil se je zadnje čase zelo grdo izrabljaj. V tem pogledu gre prvenstvo načelniku gospodarskega odseka Podgoršku, ki si je znal pridobiti dovoljenje, da sme osební avto uporabljati za potovanja ne samo na deželo, temveč tudi po Ljubljani sami. To dovoljenje je izrabljaj do skrajnosti. Delaj je vožnje brez potnega naloga in ves čas brez obračuna. Njegova priljubljena izletniška točka je bila Kamniška Bistrica, najbrž zaradi ureditve plemenilne postaje. Za izlet 8. avgusta si je zaračunal za prehrano 820 din, 13. avgusta 620 din in 20. avgusta 695 din. Dne 9. septembra je zaračunal za hrano in pijačo 715 din. Ob priliki Zagrebškega velesejma, ko bi moral pomagati urediti razstavo Čebelarne, se je peljaj v Zagreb z osebnim avtomobilom in ga prvi dan sploh ni bilo mogoče nikjer najti. Za izgubo časa si je zaračunaval poleg običajne dnevnicke še 500 dinarjev na dan. Osební avto je imel dalj časa kar na svojem domu. Seveda je z njim počenjaj, kar je hotel, ker pač ni bilo nobene kontrole. Dognano pa je, da se je n. pr. peljaj z avtom na ekonomijo Gosarja v Rudniku, v St. Vid nad Ljubljano itd. Kasneje je izjavil, da je imel osební avto doma zato, ker ni našel zanj drugje garaže. Ko je bila mera polna, mu je bil ključ od avta odvzet, nakar se je takoj našel primeren prostor za njegovo hranitev. V odboru je bil pa glavna opora direktorja Namarja. Ta »zdrava sila« je bil podpredsednik Zveze in načelnik gospodarskega odbora. Slovenski Poročevalec je o njem poročaj, da vedo ljudje povedati, »da izza vojne nima čiste preteklosti, saj je bil zato po vojni zaprt in se je znašel pred vojaškim sodiščem. Vsa leta po osvoboditvi ni imel prave zaposlitve. Leta 1948 pa se je ponovno znašel v zaporih«.

Podgoršek je pravzaprav uslužbenec Gosarja. Tam prejema precej veliko plačo. Menda pa je ondotne posle zane-marjaj in se bolj držaj Zveze. Ko se je

ladja naše Čebelarne začela potapljaj in se je bilo bati, da bomo ob vse premoženje, se je hitro znašel in izposlovaj pri Gosarju, da so poslaj Zvezi račun v znesku okoli 50.000 din s pojasnilom, da gre za povračilo plače, ki jo prejema Podgoršek pri Gosarju. Ker pa svojih poslov tam ni opravljaj, marveč se je posvetil le delu pri Zvezi, zahtevaj povračilo tega zneska. Ne vem, kdo si je upal pri Zvezi odločiti, da se je Gosarju izplačaj na ta račun menda 25.000 din. Mnenja pa sem, da je zahteva Gosarja popolnoma neupravičena. Posel podpredsednika in načelnika gospodarskega odseka je bil do sedaj vedno časten posel in bi bil moral biti tudi za Podgorška, če ima kaj časti v sebi. Nihče ga ni najel, nihče mu ni obljubljaj kake plače in mislim, da se je za svoj posel pri Zvezi znal sam pošteno odškodovati. Ne smemo pozabiti, da si je za mnogo potovanj zaračunal po 500 din dnevne odškodnine za izgubo časa in še dnevnic, Zveza pa naj zdaj povračaj njegovo plačo Gosarju. Novi odbor tega zahtevka nikakor ne sme priznati. Kot podpredsednik, še bolj kot načelnik gospodarskega odseka ni izpolnjevaj svojih nalog v resnično korist Zveze, marveč je iskal samo osebnih koristi. Proti poštenim nameščencem je oblastno nastopal in po likvidaciji Čebelarne podpisovaj razne odloke, ne da bi za to vprašaj odbor. Skratka: Podgoršek je poleg direktorja Namarja največ pripomogel, da smo prišli tako daleč.

Kar se tiče Čegojev, moram pripomniti, da so nekateri odborniki njihovo rojstvo sprejeli skeptično. Prva njihova pravila so bila taka, da ni govora, da bi jih mogli imeti za socialistična gospodarstva. Nasprotno! Zveza je pri tem nastopaj kot izkoriščevalec delovne sile. Pri seji, na kateri smo razpravljaj o socialističnih gospodarstvih, sem svaril pred prenenaglenostjo in predlagaj, naj za sedaj poskusimo samo s tremi Čegoji. S podporo predsednika pa je Namar vsilil 20 takih čebelarstev. Zanje so bile investirane velikanske vsote, vendar iz posebnega sklada, čigar izvor je zavit v neko skrivnostno tančico.

Danes je dognano, da so le nekateri izmed Čegistov podpisali pogodbe. Tudi ni bilo prave evidence o številu prevzetih panjev in o kreditih, ki so jih prejeli posamezni Čegisti. Na splošno pa nihče ni vedel, v kakšnem stanju so posamezna čebelarstva in kje so čebele. Skratka: vse je bilo brez nadzorstva. Revizijska komisija je morala vse to šele razčistiti, kar je stalo okoli 100.000 dinarjev. Kako se je z denarjem in blagom lahkomišljeno postopalo, pa je najbolj značilen primer Namarjevega Čegoja. Po stanju z dne 30. decembra leta 1953 je ta Čego obremenjen z zneskom 1.746.595 din. Koliko znaša število panjev pravzaprav nihče natančno ne ve. Domneva se, da jih je okoli 200. Pripominjam, da je direktor Namar čebelar začetnik, od katerega nihče ne more pričakovati, da bi pravilno opravljal recimo samo 50 panjev, kaj šele 200. Toliko jih ne bi mogel dobro oskrbovati niti zelo izkušen poklicni čebelar. Kakšen konec utegne biti s temi čebelami, si je lahko predstavljati.

Večkrat smo slišali iz ust tistih, ki so skrivni poloma pri Zvezi, da so stari odbori gospodarili branjevsko in da je bila naša Čebelarna bolj »grajzlarija«, kakor podjetje. Točno! Toda ta »grajzlarija« je živela krepko in solidno življenje, ker ni hlepela po bogastvu in zbiranju kapitala za vsako ceno. Napredovala je stalno in nudila Zvezi vsa sredstva za pospeševanje našega čebelarstva. Odirala ni niti čebelarjev niti konzumentov medu. Tiste čase je tudi izdatno podpirala naše podeželske organizacije s tem, da jim je podarjala panje in čebelarske potrebščine ter dajala denarne podpore. Po vojni pa je pomagala državnim posestvom in zadrugam ustanavljati čebelarstva tako, da jim je dajala prednost pred zasebniki pri nakupu panjev in čebelarskega orodja ter postavljanju združnih čebelnjakov. Vsega tega pa že več let ne poznamo. Samo denar smo grabili na kup, ga zapravljali, pri oblasteh pa prosjali za podporo za kritje stroškov čebelarske šole. Za podeželske organizacije ni bilo niti pare. Grajzlarstvo je treba odpraviti, so

rekli odločilni možje. Za začetek so dali tiskati propagadni letak v več jezikih, s katerim so obveščali tujino, da razpošljamo ne vem koliko vrst medu, vse sorte žganja, likerje, zdravilna zelišča ter razne kmetijske in gozdne pridelke (medico), sadne sokove, džeme, matice, čebele, čebelarske potrebščine, uvažamo pa — razne stroje, naprave za kletarstvo, kmetijske stroje, kemična zaščitna sredstva. Najet je bil posebni uslužbenec, ki naj bi organiziral po Sloveniji trgovnice, v katerih bi prodajali med in še kaj drugega. Samo v Kamniku se je posrečilo odpreti tako trgovnico, bolj rečeno grajzlarijo, pa je kmalu izdihnila, ker ni šel v denar niti med in lect, niti solata in krompir, ki so ga v sili začeli prodajati.

To je samo nekaj primerov nezakonitosti in nepravilnosti v gospodarskem poslovanju Zveze. Utegne pa biti še precej drugega, kar sedaj še ni znano in kar utegne odkriti nadaljnja preiskava.

Kakor vam je znano, smo morali nedavno odstopiti našo Čebelarno in našo mizarsko delavnico na Vrhnikih delovnika kolektivoma omenjenih podjetij. To je zahtevala oblast na podlagi ustavnega zakona točka 1, člena 20, ali bolje po zadevni uredbi o ustanavljanju podjetij in obrti. Ta odločba je zakonita in ne moremo pričakovati, da bi za nas napravili kako izjemo. Se na misel ni nikomur prišlo, da bi se določilom omenjene uredbe upirali, ker pač spoštujemo zakonitost. Pričakovali smo, da se bo ta za Zvezo boleča operacija izvršila brez težav in v soglasju s prizadetima strankama. To nado so nekoliko skalile težave, ki so se pojavile, ko je član nadzornega odbora prof. Raič dobil od notranje uprave nalog, naj odstavi direktorja Namarja. Na zahtevo nekaterih odbornikov je sklical sejo upravnega odbora, ki je na mesto suspendiranega direktorja predlagal za vodstvo Čebelarne tov. Jelnicarja. Zastopnik oblasti se s tem predlogom ni strinjal, češ da Jelnicarja obremenjujejo razne obdolžitve. Pri tem se je skliceval v glavnem na navedbe podpredsednika Podgorška in zahteval preklic sklepa ter določitev

kake druge osebe za namestnika direktorja. Do novega sklepa pa ni prišlo. — Temu je sledila odločba državnega sekretariata za gospodarstvo z dne 22. decembra 1953, s katero je bila uvedena prisilna uprava čez gospodarstvo Zveze. Za upravnika je bil imenovan tov. Boris Jenko. Zoper to odločbo je imel odbor pravico vložiti pritožbo v osmih dneh. Pravilno bi bilo, da bi bil prisilni upravnik takoj po imenovanju sklical odborovo sejo, se tam predstavil in obvestil odbornike o nalogah, ki jih je prevzel. Na tej seji bi lahko tudi sklepali o upravičenosti ali neupravičenosti prisilne uprave in o eventualni pritožbi. Do tega pa ni prišlo, ker si je prisilni upravnik kompetence upravnega odbora enostavno prisvojil. Šele po daljšem času je sklical sejo, na kateri je odbornikom obrazložil žalostno gospodarsko stanje Zveze ter zahteval oddvojitve Čebelarne in delavnice na Vrhniki. Odbor je bil mnenja, da je za tako usoden sklep potreben pristanek vsega članstva. Izbral je petčlansko komisijo, ki naj bi z zastopniki uslužbencev proučila to vprašanje in napravila načrt, po katerem naj bi se oddvojitve izvedla. Ta načrt naj bi bil predložen izrednemu občnemu zboru v odobritev. Že nekaj dni potem pa je državni sekretariat za gospodarstvo sam izdal odločbo o oddvojitvi naših podjetij, zaradi česar je prisilni upravnik prepovedal sklicanje izrednega občnega zbora. Izvoljena petčlanska komisija je navzlic temu sodelovala pri pogajanjih med uslužbenci Čebelarne in delavnice na Vrhniki ter pretresla načrt, po katerem naj bi se premoženje Zveze razdelilo.

Nehote se pri tem človeku vsiljuje vprašanje, ali je bil ves ta postopek demokratski in tudi s pravnega stališča pravilen. Pojasniti bi bilo tudi treba, kako je moglo biti v Uradnem listu objavljeno, da je bil Medeks ustanovljen z dovoljenjem Zveze!! Vsa dejavnost prisilnega upravnika se je poleg tega osredotočila še na dva akta. S prvim je odpovedal službo našemu dolgoletnemu, zvestemu in vseskozi zanesljivemu upravniku tov. Jelnicarju. Odpoved je ute-

meljil s tem, da je ta povzročil Zvezi nepopravljivo škodo, ker je nakupil čezmerno količino medu. Obdolžitev seveda ne drži, kakor sem že prej razložil, in se sprašujem, kdo mu je dal take napačne informacije. Zanimivo je tudi, da je bil tovariš Jelnicar odpuščen, ne da bi bila zoper njega uvedena kaka preiskava. Moral je pač napraviti prostor osebi, ki je bila za vodstvo Medeksa že od druge strani določena. Z drugim aktom je sledila razrešitev tovariša Rojca uredniških poslov. V odloku je bila razrešitev utemeljena s tem, da je po Rojčevi krivdi nastal pri Slovenskem čebelarju deficit preko 1 milijona dinarjev. S tem je tovariš Jenko svojemu odloku hotel dati pečat zakonitosti, kajti po odločbi državnega sekretariata za gospodarstvo je imel pravico odločati samo o gospodarski dejavnosti Zveze. Resnica o krivdi tovariša Rojca pa je, da je o proračunu za Slovenskega čebelarja sklepal ves odbor na podlagi ponudb več tiskarn, ki jih je preskrbel tedanji tehnični urednik tovariš Kobal. Za leto 1953 je odbor prvotno določil naklado Slovenskega čebelarja na 6000 izvodov, že na naslednji seji pa je direktor Namar predlagal zvišanje naklade na 7000 izvodov, češ da bo pridobil kot naročnike razne kmetijske zadruge in šole ter skušal s primerno agitacijo pridobiti naši Zvezi novih članov. Vprašujem se tudi, po čigavih direktivah in s kakšno pravico je prisilni upravnik kot popoln laik v čebelarstvu imenoval za novega urednika Leopolda Debevca. Še bolj čudno pa je, da si je upal brez odobrenja upravnega odbora izdati tudi odlok, po katerem naj bi SČ, ki je bil 56 let v rokah čebelarjev in ima nevenljive zasluge za razvoj našega čebelarstva, prevzela Kmečka knjiga. Tega odloka ne moremo in ga tudi nikdar ne bomo prostovoljno priznali. V ostalem pa trdijo člani odbora, da je prisilni upravnik očitno protežiral tendence uslužbencev novih podjetij. Saj ga je zaradi tega tov. dr. Polič pri pogajanjih pred vsemi navzočimi vprašal, čigave koristi pravzaprav zastopa.

Sledila je še ena seja upravnega odbora, na kateri so bili odborniki obveščeni, da

je delitev premoženja Zveze izvršena in da izkazuje finančno stanje Zveze 2 milijona 452.617 din dolga. Ta dolg predstavlja porazen rezultat tako imenovane širokopotezne akcije Namarja in njegovih gospodarskih svetovalcev in žalosten konec vse imovine, ki si jo je Zveza v dolgih, dolgih letih z varčnostjo in trdim delom pridobila. Na tej seji se je odigralo še zadnje dejanje Zvezine tragedije. Nastalo je vprašanje, ali more Zveza sedaj, ko so ji spodsekane vse korenine, po katerih so ji dotekali finančni viri, sploh še obstajati. V to vprašanje sta posegla zastopnika Narodne banke, ki sta izjavila, da za Zvezo ni druge rešitve, kakor da se priključi pod določenimi pogoji Glavni združni zvezi, če pa tega ne stori, se ji lahko zgodi, da bo banka zahtevala prisilno izterjavo dolga in likvidacijo Zveze.

Tovariši čebelarji! Upam, da vas s tem podrobnim poročilom nisem dolgočasil. Povedati sem vam moral vse in po pravici, ker se boste morali danes odločiti, ali hočete, da ohranimo samostojnost, to se pravi, da ostane naša Zveza še nadalje voditeljica slovenskih čebelarjev, ali pa naj prevzame to vlogo Glavna združna zveza. Pri tej Zvezi je že ustanovljen iniciativni odbor, ki kratko in malo računa s tem, da se bodo organizirani slovenski čebelarji kar na prvi mah odločili za likvidacijo svoje sedanje organizacije. Tega seveda ne more od njih nihče zahtevati. Tak pomemben korak je treba temeljito pretehtati, da ne bomo prišli z dežja pod kap. Likvidirati je lahko, graditi pa težko. Naša organizacija je v dobi dolgih desetletij na naravnost klasičen način dokazala, kaj zmore trdna volja, požrtvovalno delo in neumorno prizadevanje za gospodarski napredek našega naroda. Še pred dvema leti je bila naša Zveza v finančnem pogledu na zavidljivo trdnih nogah. Vse, kar smo imeli in kar smo si ustvarili, je bil uspeh izključno našega dela. Od oblasti nismo nikdar bili deležni kake omembe vredne podpore.

Bili so časi, ko smo morali vse čebelarске potrebščine s panji vred naročati iz tujine. Niti enega orodja nismo izdelovali doma. Vosek za izdelovanje satnic

smo pošiljali na Dunaj v predelavo. Pa smo organizirali naš blagovni oddelek, ki mu je uspelo s previdnim gospodarjenjem v nekoliko letih preskrbovati čebelarje s prvovrstnimi izdelki. — Vedno bolj smo izpopolnjevali organizacijo, posvečali izobrazbi čebelarjev mnogo truda in za to žrtvovali tudi mnogo denarja. In je prišel čas, ko smo se s ponosom zavedali, kako trdno organizacijo smo si ustvarili z lastnimi močmi. Imeli so nas za avantgardo med jugoslovanskimi čebelarji. Kar se je zdelo marsikomu nemogoče, namreč to, da bi se na večjem ozemlju čebelarilo v enotnem panju, se je uresničilo pri nas, kar predstavlja prav gotovo edinstven primer v Evropi. Nedavno sem prebiral poročilo Društva za varstvo spomenikov. Tam sem zvedel, da so zavarovali posamezna orjaška drevesa ter razne, komaj zaznavne slike po cerkvah in gradovih. Menim, da je tudi naša organizacija pomemben kulturni spomenik, ki prav gotovo zasluži še prav posebnega varstva. Naša ljudska oblast bo to brez dvoma upoštevala, tem bolj, ker gre za organizacijo, v kateri so včlanjeni skoraj 100-procentno idealisti, ki se s težavo prebijajo skozi življenje v večnem upanju, da si bodo s pomočjo svojih čebel kolikor toliko osladili vsakdanji košček kruha. Zavedajmo se, da bi vsak prisilni poseg v to skupnost imel za posledico hudo nevoljo in veliko zmedo v čebelarških vrstah.

S temi svojimi izvajanjmi pa nikakor nimam namena kratko in malo zavreči sleherni predlog, ki bi prišel od Glavne združne zveze. Če bo naša Zveza ostala taka, kakršna je, če si bo lahko sama volila svoj odbor, sama izbirala urednika svojega glasila in če bo prejemale zadostna sredstva za pospeševanje čebelarstva, potem ni nikakih pomislovok za sodelovanje z Glavno združno zvezo. Nikakor pa ne bi hoteli biti nekak njen privesek v obliki kakega odseka, v katerem bi imeli odločilno besedo vsi drugi, samo čebelarji ne.

Doslej nismo bili oblasti na poti, saj je bila Zveza ustanovljena menda na njeno pobudo. Prav nič ne dvomim, da bi republiški Izvršni svet ne omogočil nadalj-

njega obstoja Zveze v sedanji obliki s primernimi dotacijami iz svojega proračuna. Lahko vam povem, da tudi nekateri naši najmerodajnejši politični voditelji niso nasprotni temu, da bi Zveza še nadalje samostojno delovala. Res je, da je ugled naše organizacije zaradi nepravilnosti, ki so se pri njej godile, močno padel, toda krivdo za to ne gre zvrčati na vse člane, marveč na dosedanji upravni odbor, na gospodarski odbor, še posebno pa na nadzorni odbor, čigar predsednik Debevec na mesce in mesce ni sklical nobene seje in je grobo zanemarjal svoje dolžnosti. Kar zadeva vnanjih članov upravnega in nadzornega odbora, je njihova krivda mnogo manjša in kolikor toliko odpustljiva. Nikdar niso bili točno informirani o dogodkih v centrali, in če se jim je že kaj povedalo ali predlagalo, se je skušalo s ploho besedi in fraz prikazati stvari v taki luči, kakršna je pač prijala tistim, ki so v Zvezi dejansko oblačili in vedrili. Če pa si je kdo upal ugovarjati, se ga je označevalo kot reakcionarja, zdrarharja ali coklo kakega izven odbora stoječega prepirljivca.

Tovariši čebelarji! Moje mnenje je, da dosedanje funkcionarje Zveze sicer razrešimo dolžnosti in izvolimo nov odbor, eventualne kazenske in materialne odgovornosti pa jih ne moremo razrešiti. Izvoliti je treba posebno komisijo, ki naj dožene prave krivce katastrofe, ti pa naj odgovarjajo za svoje grehe pred oblastjo. Nikdar več se ne sme ponoviti to, kar se je zgodilo. Ko pa boste danes volili nov odbor, dobro preudarite, komu boste poverili svoje zaupanje.

Ob koncu pa ne morem molče preiti preko dejstev, ki mečejo temne sence na udejstvovanje nekaterih čebelarjev v dobi, ki je sledila odstavitvi direktorja Namarja in likvidaciji naših podjetij. Vsak rzasoden in nepristranski član Zveze bi pričakoval, da se bodo ob tej priliki vsi čebelarji brez izjeme strnili enodušno v skupino, ki bo branila naše pravice in skušala rešiti, kar se rešiti da. Namesto tega so privrela na dan stara nasprotstva med posameznimi čebelarji in začelo se je raznašanje neresnic, očitjanja, grožnje in nečedna zakulisna gonja nekaterih, ki

skušajo iz tega poloma skovati koristi zase. Tudi nekateri uslužbenci Zveze so si lastili pravico ta požar strasti razpihovati in se vmešavati v zadeve, ki jih pravzaprav nič ne brigajo. Nekdo izmed odbornikov, ki bi pred vsemi moral zagovarjati poštenost in zakonito delo, je celo odobral izkoriščanje države z regresom, češ da se to povsod uganja.

Gospodarski kriminal je zavzel tolik obseg, da je v interesu vseh poštenih državljanov, da pomagamo oblasti pri zatiranju tega zla. Stremeti moramo za tem, da bo zakonitost v vsakem primeru upoštevana, da bo pravica vselej imela veljavo pred krivico. Z vsemi močmi se moramo boriti za naš gospodarski napredek, od katerega je odvisno tudi zvišanje našega življenjskega standarda. Naše delovanje pa mora biti tako, da ostanemo neomadeževani in pravični do vsega in vsakogar. Nihče naj si ne domišlja, da veljajo zanj drugačna načela, morda zaradi zaslug, ki si jih je pridobil v narodnoosvobodilni borbi, in da sedaj lahko dela kar hoče. V tem pogledu imejmo pred očmi zlate besede, ki jih je nedavno izrekla tovarišica Vida Tomšičeva na sestanku partijcev v Mariboru: »Mi moramo delati ne s silo in pravico, ki nam jo daje neka članska legitimacija, ampak s silo in prepričavnostjo svoje zavesti. Ta pa mora imeti svoje korenine v pravilnem pojmovanju socializma, v brez-pogojnem spoštovanju načel demokracije in v globoki ljubezni do sočloveka.«

Bodimo pokončni možje, bodimo do skrajnosti borbeni, kadar gre za pošteno stvar, ne pa omahujoči trs, ki se ukloni vsaki sapici, pa naj zapiha od te ali one strani. Pravih mož nam je sedaj treba, delavnih, vnetih za dobrobit, nepristranskih, ne pa egoistov, komolčarjev in delomržnežev, ki skušajo živeti na račun skupnosti. Še vedno imam globoko vero v čebelarsko bratovščino in vem, da bo znala iztrebiti vso ljuliko, ki se je vtihotapila v naše vrste. Storimo to, da ne bo sledu o njej, naše vrste pa strnimo v tako čvrsto brano, da bo lahko kljubovala vsem težavam, ki nam jih bodočnost utegne še prinesiti.«

(Dalje prihodnjič)

ČEBELE IN CELJSKA POVODENJ

V noči od petka na soboto, to je od 4. na 5. junij je v celjski industrijski center, kjer je tudi moje bivališče, nekako ob 11. uri ponoči pridrvel prvi, 90 cm visok poplavni val. Vpitje, jok in kriki so od časa do časa preglasili hrup divjajoče in vedno bolj naraščajoče vode. Prebivalci pritličnih stanovanj so se prebijali skozi vodo v podstrešja in višja nadstropja. Ko je zjutraj pričela voda upadati, je odnašala s seboj skozi udrta okna in vrata kose pohištva, obleko in podobno. Do prs v vodi smo lovili te predmete in šele okrog poldne je nevarnost minila.

Končno smo se vendarle spomnili tudi nase, se preoblekli in od izčrpanosti zasпали kot ubiti. Po vsem tem si lahko predstavljate mojo nevoljo, ko me je čez dve uri pričel nekdo tresti in buditi, češ da me z višje ležečega mesta onkraj vode kliče neki možki. Godrnjaje sem se odpravil k oknu in spoznal v možakarju, ki je hotel govoriti z menoj, soseda svojega, 4 km oddaljenega čebelnjaka. Mahal je z rokami in nekaj vpil. Kar vroče mi je postalo, ko sem se v zvezi z njim spomnil svojih čebelic. Naenkrat me je minula vsa zaspanost. Iz kretenj in posameznih besed sem razbral sosedovo sporočilo: Čebelnjak je bil odplavljen, a je še v vasi. V njem so preostali štirje panji.

Nisem več strpel v stanovanju. Navzlic vsem ugovorom domačih sem oblekel kopalke, vzel s sabo nekaj suhe obleke, prebrodil vodo, se potem v neki veži za silo oblekel in odšel v vas, kjer sem imel čebele. Tu sem videl silno žalostno sliko. Sredi blatnih travnikov je bil na neko drevo naslonjen precej polomljen čebelnjak, v njem pa so bili vse križem razmetani štirje panji. Tu in tam je iz njih prilezla kakšna mokra čebela. Imel sem jih za poedinke, katerim je itak blizu konec, zato se tudi nisem trudil z nadaljnjim raziskovanjem. Panje sem postavil drugega poleg drugega, jih nagnil in zadaj podstavil z opeko, tako da bi se pri žrelih voda lahko odtekla. Vse drugo sem pustil razmetano v nanesenem blatu in odšel v prepričanju, da je mojega čebelarstva konec.

Čez dva dni se spet oglasi sosed pri meni. Na moje veliko začudenje mi pove, da so pričele čebele iz poplavljenih panjev izletavati, in mi očita, zakaj puščam vse tako vneimar. Seveda sem se takoj napolil k čebelnjaku. Res je precej čebel letalo pred panji, še več pa jih je sedelo na bradah. Odprl sem plodišče prvega panja. Slika je bila porazna. Na podnici je ležalo 7 cm blatne usedline, pomešane z nešteti mrtvicami. Sat za satom sem polagal na kozico. Od satja je kapljala umazana voda. Šele na končnih satih so se stiskale preostale čebele. Vsa zalega je bila uničena. Samo v enem izmed panjev je matica srečno prestala povodenj. Druge so podlegle.

Po sledovih blatne vode in po satju sem lahko ugotovil, da so se morali panji v vodi preobračati. Niti na satju niti na stenah ni bilo suhega mesta. Kako so se kljub temu nekatere čebele rešile in kako je iz tolikega mrtvila nastalo življenje, mi je še danes uganka. Prav zato pa je zame ostala še iskrica čebelarstva upanja. In to je mnogo!

OBCNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZA MARIBOR IN OKOLICO

Letošnji redni občni zbor, ki je bil 28. marca, je potekel izredno stvarno in živahno. V uvodu se je predsednik tovariš Peter Močnik spomnil umrlih članov tovarišev Štefana Požanka in Avgusta Lešnika. Zbor je spretno vodil tov. Ivan Vokač.

Iz poročil, ki so jih podali posamezni društveni funkcionarji in predsedniki raznih odsekov, je razvidno, da je društvo prav delavno in v stalnem razmahu. V preteklem letu je imelo 467 članov, ki so bili porazdeljeni na 18 družin. Številno najmočnejša družina Maribor je imela 75 članov. Pravnih oseb po 4. členu pravil je bilo včlanjenih 8. Glavna naloga odbora je bila, postaviti društvo na trden gospodarski temelj, kar se je popolnoma posrečilo. Do sedaj pa ni bilo mogoče doseči, da bi bile vse družine delavne in samoiniciativne; zanašale so se le nekoliko preveč na društvo. Kjer so nedelavne družine, tam je tudi največ — nečlanov. Najslabše so v tem

pogledu Slovenske gorice. Posebna skrb odbora je bila, vzgojiti s tečaji potreben kader čebelarских bolezenskih izvedencev, ki bo sposoben zatrei s sodelovanjem oblasti vsako čebeljo bolezen.

Delovali sta dve plemenilni postaji (Šentpeter in Sp. Kungota), dve postaji pa sta začasno prenehali z delom (Areh in Št. Lovrenc na Pohorju). Postaja pri Arehu na Pohorju ne more delovati, ker ni zaščitena pred prevaževalci. Opazovalne postaje so bile štiri, vendar sta le dve redno delovali (Št. Lovrenc in Ribnica na Pohorju), Selnica ob Dravi in Maribor pa ne. Pašni odsek je v redu razdelil pasišča; brez vsake kritike seveda tudi letos ni šlo! Društvena poslovalnica je obratovala uspešno; na razpolago so bile članom vse potrebščine, ki jih je bilo mogoče dobiti — od žice do točila. Satnic nikoli ni zmanjkalo. Dobili so jih tudi novinci kolikor so to dopuščale razmere. Velika pomoč pri nakupu panjev je bil regres. Društvo je nabavilo za člane pri Lesnoindustrijskem podjetju Drava 200 panjev, ki so bili odlično izdelani in poceni. Čebelarju tov. Stamecu, ki ima največ zaslug za lepo izdelavo, je občni zbor izrekel priznanje. Članom je bilo oddanih 7000 kg sladkorja za krmljenje čebel. Inventar je bil ocenjen na 24.580 din. Društvo ima tudi svojo knjižnico z 68 knjigami in publikacijami. Celokupni letni promet je

znašal preko 14 milijonov dinarjev. — Občni zbor je soglasno odobril poročila in razrešil stari upravni odbor njegovih dolžnosti. V novi upravni odbor so bili izvoljeni tovariši: P. Močnik, A. Hrovat, L. Struna, J. Hanjc, F. Kirar, A. Živko, J. Fabič, S. Pušauer, M. Šumenjak, J. Resik, J. Pipenbaher, L. Ul, J. Roškar, v nadzorni odbor pa tovariši: M. Rajh, R. Blasin in Fr. Curk.

Tovariš Podgoršek, delegat Zveze čebelarских društev, je poročal o stanju in delu Zveze ter dajal pojasnila na vprašanja delegatov. Nato je bil po daljši razpravi sprejet proračun za tekoče leto v višini 109.000 din

Sprejeti predlogi: Za krmljenje čebel naj dovoli oblast nabavo čistega sladkorja. Prepove naj se trganje resja in vrbovih mačic, kakor tudi njihov prodaja na trgu. Pospešiti je treba izdajo uredbe o pasiščih. Od društvenega letnega prispevka 20 din za člana odpade 5 din na Zvezo, 15 din na družino. Za poučne izlete je namenjen znesek 38.000 din, za nagrade 30.000 din. Slovenski čebelar naj izhaja redno, obseg in kakovost naj ostaneta taka, kot sta bila doslej. Zveza naj izda čimprej poljudno spisano knjigo o čebelarstvu. Mestni ljudski odbor Maribor in okrajni ljudski odbor Maribor-okolica naj prevzmeta kritje stroškov za zatiranje pršičavosti, če bi bila kje ugotovljena. P.

PRODAM

24 čebeljih družin v AZ-panjih. Panji so stari, družine pa močne in zdrave, za kar jamčim. Plodišča in medišča so natrpana z živaljo, matice mlade in prvovrstne. Satovje je vse izdelano in zažičeno, vendar zaradi slabe paše v njem ni medu. Čebele prodajam, ker zaradi pomanjkanja časa ne morem oskrbovati 72 panjev. **Josip Kostanjevec, Vipava 67.**

ZARADI UPOKOJITVE

prodam 12 dobro ohranjenih Znidarščevih panjev na 9 satov. Razen tega še 4 kranjčice in nekaj čebelarskega orodja. Cena po dogovoru. **Jožef Gliebe, župnik v pokouju.**

DRUŠTVO LITIJA

prireja v nedeljo 19. septembra 1954 ob 8. uri pri Borišku v Litiji strokovno predavanje o čebeljih kužnih boleznih, preprečevanju grizavosti in pravilnem zazimovanju čebel. Vabljeni so vsi čebelarji, člani in nečlani.

POSODO ZA MED

nekaj čebelarskega orodja in 10 letnikov »Slovenskega čebelarja« poceni prodam. **Jakob Božič, Ljubljana, Trpinčeva c. 60.**

NOVO TOČILO

za med prodam. Cena po dogovoru. — **Julij Mayer, Vevče, Industrijska šola, p. Polje pri Ljubljani.**